

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ»**

(17-18 червня 2022 р.)

Полтава
2022

УДК 37.013:001.895"313"(063)
Ф 79

Формування інноваційних педагогічних технологій в умовах сьогодення. Матеріали науково-практичної конференції (м. Полтава, 17-18 червня 2022 р.). – Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2022. – 80 с.
ISBN 978-617-8074-14-2

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Формування інноваційних педагогічних технологій в умовах сьогодення». Розглядаються загальні питання теорії і методики навчання, інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, дошкільної педагогіки та інше.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 37.013:001.895"313"(063)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Дзюдзя А.М.

ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ 6

Чорна І.В., Мельничук Л.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 9

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бульба Я.В.

НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ
АУДІЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ
З ВИКОРИСТАННЯМ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ..... 13

М'ягкота І.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА ЗАНЯТТЯХ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ 16

Пішта П.Я.

МЕТОДИКА ПЕРЕВІРКИ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ..... 20

Романюта А.М.

СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.
СТРУКТУРА МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ 24

Семеренко Ж.М.

МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТІ З ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ
У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ 27

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Зубарєва О.Г.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ЗДОБУВАЧІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ АРТТЕХНОЛОГІЙ 32

Сердюк Н.Л.

РОЗВИТОК ТАКТИЛЬНОЇ ЧУТЛИВОСТІ
ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОТОРИКИ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР 37

Сердюк Н.Л.

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ 40

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Віщенко О.В.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ 43

Дем'янюк В.В., Михасюк К.В.

ЩОДО ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ
ОН-ЛАЙН ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ 46

Путіліна О.О.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ
НА РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
КУРСАНТІВ-ПРИКОРДОННИКІВ 49

Семенець Л.М.

ДІЯЛЬНІСНИЙ ВИМІР ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО РОЗВИТКУ
МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ..... 52

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Гусейнова Т.Е.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У РОБОТІ З ДІТЬМИ..... 55

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Жданкіна А.В.

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ
ПИТАНЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ..... 59

Семенюк С.В.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ
СТУДЕНТІВ ЗВО ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ
НАРОДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 62

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Голинська М.М.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ 65

Логвиненко О.Л., Соболев Д.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 69

Снігур О.М.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДОДАТКИ ТА ПЛАТФОРМИ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 72

Чорноус О.В.

ЕЛЕКТРОННІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ
РІШЕНЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ
СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА 76

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Дзюдзя А.М.

студентка,

Науковий керівник: Луців С.І.

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

«Пріоритетним завданням системи освіти є навчання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої цінності» [1] – вказано у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті. Також про необхідність збереження та зміцнення здоров'я дітей йдеться у Конституції України в законі «Про охорону здоров'я».

В Україні лише 7-10% дітей народжуються повністю здоровими, що викликає неабияку стурбованість. Міністерство охорони здоров'я повідомляє про те, що близько 70% учнів 1-11 класів державних шкіл мають низький рівень фізичного здоров'я. Зазвичай у молоді несформоване свідоме ставлення до здоров'я як до цінності.

З кожним роком з'являється все більше чинників, які здійснюють руйнівний вплив на людське здоров'я та життя. Погіршення стану розумового та фізичного розвитку дітей, а також зростання смертності та зменшення тривалості життя викликає серйозне занепокоєння. Тож проблема зміцнення здоров'я українських дітей та молоді повинне бути у пріоритеті [5; 6].

Надзвичайно негативно на стан здоров'я у молодому віці впливають шкідливі звички. Куріння, вживання алкогольних та наркотичних речовин, ранні сексуальні зв'язки та рання вагітність.

Усе це має руйнівний вплив на психічне та фізичне здоров'я. Внаслідок нездорового способу життя розвивається агресія, падає самооцінка, погіршуються стосунки з родиною та однолітками. Для уникнення такого негативного досвіду, варто з самого дитинства формувати свідому мотивацію для ведення здорового способу життя, безпосередньо у шкільному навчально-виховному процесі [4].

Отже, для усунення руйнівних факторів та покращення стану здоров'я учнів необхідно впроваджувати у навчально-виховний процес здоров'язбережувальні технології. Саме поняття технологій означає метод створення та застосування знань, враховуючи людські та технологічні ресурси з метою оптимізації форми освіти. Здоров'язбережувальні технології об'єднують всі напрями діяльності загальноосвітнього закладу щодо формування, зміцнення та збереження здоров'я учнів.

Здоров'язбережувальні технології реалізують через певні напрями освітньої діяльності, а саме:

- організація навчально-виховного процесу, враховуючи його фізіологічний та психологічний вплив на учня;
- створення умов для зміцнення здоров'я дітей шкільного віку та їх розвитку;
- розробка навчальних програм з профілактики шкідливих звичок та їхня реалізація;
- використання комплексу оздоровчих заходів;
- моніторинг стану психічного та фізичного здоров'я і розвитку школярів;
- формування гуманних та справедливих відносин у колективі;
- унормування навчального навантаження [2].

Доцільне використання здоров'язбережувальних технологій забезпечує успішний систематичний вплив на організм учнів. Метою здоров'язбережувальних технологій є формування в дітей необхідних знань та навичок здорового способу життя, вміння використовувати ці знання у повсякденному житті.

Сучасний рівень розвитку світу висуває завдання бути здоровим як один з найважливіших людських пріоритетів. Формування цього завдання в освітній системі можна розглядати у двох варіантах – завдання-мінімум, яке коротко можна пояснити фразою «не нашкодь»

та завдання-максимум. Місією навчального закладу є не лише зберегти здоров'я учнів на час їхнього навчання, але також підготувати їх до подальшого життя. Роль здоров'язбережувальної педагогіки полягає у забезпеченні високого рівня здоров'я дитини та формуванні культури здоров'я.

У навчальних закладах найдоречніше застосовувати технології, які: [2]

- мають комплексний підхід до питання збереження здоров'я;
- враховують фактори, що впливають на здоров'я;
- беруть до уваги індивідуальні та вікові особливості учнів;
- постійно працюють над покращенням санітарних умов у навчальному закладі, а також вдосконаленням навчальної бази та соціального клімату всередині колективу;
- базуються на взаємоповазі та взаєморозумінні учнів між собою, учнів з вчителями та між вчителями;
- залучають батьків;
- створюють комфортні та безпечні умови в освітньому середовищі;
- мотивують учнів брати участь у плануванні оздоровчої діяльності навчального закладу;
- періодично оцінюють ефективність технологій.

Безперечно, для вирішення проблеми збереження та покращення здоров'я дітей потрібна увага всіх, хто у цьому зацікавлений, а саме: батьків, медиків, педагогів. Проте, особлива роль все ж належить освітній системі, яка повинна зробити освітній процес здоров'язберігаючим і має всі необхідні можливості для цього. Здоров'я сучасних школярів-це майбутнє нашої країни, а, отже, повинне бути у пріоритеті [3].

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Шкільний світ. – К., 2001. – 24 с.
2. Бойко Т.В. Здоров'язберігаючі технології і сучасна система освіти // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 108.1. – С. 56–62.

3. Горяня Л.І. Педагогічні умови організації навчально-виховного процесу курсу «Основи здоров'я» // Основи безпеки життєдіяльності. – 2005. – № 1. – С. 61–63.

4. Гуріненко Н.О., Рибалка О.Я. Освітні здоров'язберігаючі технології – шлях до збереження здоров'я школярів // Вісник Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Педагогічні науки. – 2007. – С. 82–88.

5. Страшко С.В. та ін. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення. – К.: «Освіта України», 2006. – 56 с.

6. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.

Чорна І.В.

кандидат біологічних наук,

Інститут післядипломної педагогічної освіти

Чернівецької області

Мельничук Л.В.

*вчитель біології та хімії Лужанського ЗЗСО I-III ступенів,
спеціаліст вищої категорії*

ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У зв'язку з потребою використання комп'ютерної техніки під час вивчення різних дисциплін шкільного курсу, сьогодні широко почали впроваджувати інноваційні технології. Вивчення природничо-математичних дисциплін чи окремих тем з певних предметів застосовуючи інноваційні та інформаційно-комунікативні технології вважається одним із способів оптимізації та урізноманітнення навчально-виховального процесу. Під інноваційними технологіями розуміють нововведення у вигляді нових технологій в освітній процес [1].

Впровадження інноваційних технологій навчання пов'язано з досягненням мети про високоякісну освіту, тобто конкурентноздатну,

яка спроможна забезпечити кожну дитину творчого самоутвердження у професійних та соціальних сферах.

Саме поняття інновація означає «оновлення», а під інновацією в освіті розуміють результат творчого пошуку цікавих, креативних, оригінальних та нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Тобто такий процес включає оновлення або вдосконалення теорії та практики освіти, який оптимізує досягнення її мети.

Педагогічні технології вивчають розвиток, освіти, навчання і виховання особистості учнів на основі загальнолюдських якостей та включає досягнень певної педагогічної думки, а також основ інформатики [2].

Інноваційні технології навчання включають в себе: інтерактивні, проектні та комп'ютерно-інформаційні технології.

Зміст інтерактивних технологій полягає у тому, що у навчанні беруть участь всі учасники освітнього процесу, а також відбувається їх взаємодія (учитель-учень, учень-учень, учень-вчитель). Ефективність впровадження інтерактивних технологій залежить від умінь вчителя: підготувати завдання для попередньої підготовки учнів до уроку, підібрати чи розробити інтерактивні вправи з теми та її впровадити, проведення опитування [3].

Практика показує, що проекти стимулюють інтерес учнів до певних проблем та передбачає володінню певною сумою знань, які допомагають дітям побачити практичну цінність одержаних знань. Результативність проектних технологій залежить від підготовчої діяльності вчителя: здатність захопити учнів до проектної роботи, створити сприятливі умови для розвитку теоретичних здібностей школярів, а також дослідницьких, пошукових та креативних.

Поява нових технологій для обробки, передачі, отримання та зберігання інформації дала нові можливості для застосування таких комп'ютерів у навчальному процесі. Так, найбільше зараз впроваджуються мультимедійні технології до них відноситься: анімаційна графіка, відеофільми, звук, інтерактивні засоби, роботу з базами даних тощо [4; 5].

Основною метою використання на уроках мультимедійних технологій є усунення прогалин у наочності викладання хімії та

біології в закладах загальної середньої освіти, тобто можна використовувати такі технології для демонстрації експерименту.

Принципи створення відеоряду включають: ілюстративність (можливість ілюструвати урок), фрагментарність (дозоване викладання матеріалу), методична інваріантність (використання на різних етапах уроку, переслідуючи при цьому різні методичні цілі), лаконічність (викладення інформації великої за обсягом за короткий час), евристичність (доступне подання нового матеріалу).

Серед мультимедійних систем ми можемо виокремити такі засоби навчання, які є на нашу думку найбільш ефективними, а саме: комп'ютерні тренажери, автоматизовані навчальні системи, навчальні фільми, мультимедійні-презентації, відеодемонстрації.

На уроках практикуємо використання як комп'ютерних тренажерів, що дозволяють практичного відпрацювати навички поведінки з небезпечними речовинами або приладами, та відтворити процеси які ми не побачимо проводячи експеримент. Серед усіх ресурсів учням найбільше подобається електронна стимуляція Phet interactive simulation, що дозволяє побачити не лише хід реакції, але й перегрупування атомів у молекулах під час цієї реакції. Також сконструювати будову атома, змоделювати закон збереження маси та інші.

Часто на уроках використовуємо автоматизовані навчальні системи, які дозволяють комбіновано використати комп'ютерну графіку, анімації, живе відеозображення, звук та інше, тобто зробити уроки з хімії та біології максимально зрозумілими і доступними.

Також часто на своїх уроках використовуємо навчальні фільми, завдяки яким можна відтворити ті чи інші процеси як у вигляді спеціальних відео, так і у вигляді тривимірної комп'ютерної графіки. Найчастіше на своїх уроках використовуємо мультимедійні презентації у яких можна поєднати і картинки і текст, а також відео та анімації. Крім того, на уроках використовуємо відеодемонстрацію досліду чи практичної роботи, коли не можливо провести її експерименталь (за браком обладнання чи реактивів, або під час дистанційного навчання), це може бути чи весь дослід, чи його фрагмент.

Отже, аналізуючи все вище сказане можна стверджувати, що впровадження інноваційних технологій навчання на уроках є методично виправданими. Застосовуючи усіх види інтерактивних,

аудіовізуальних і екранно-звукових засобів навчання сприяє підвищенню позитивної мотивації учнів до вивчення предметів, зокрема біології та хімії. Саме це призводить до активації пізнавальної діяльності учнів, сприяє розвитку їх мислення, формує їх активну позицію особистості у сучасному інформатизованому суспільстві. Впроваджуючи інноваційні технології на уроках в закладах загальної середньої освіти сприяє розвитку творчих здібностей учнів та бажанню продовжити самостійну роботу.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 218 с.
2. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті? Київ : КНЕУ, 2003. 298 с.
3. Матеріали семінару для заступників директорів з навчально-виховної роботи закладів освіти м. Львова. Сучасні технології навчання. 2010. 8 с.
4. Новолокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: «Основа», 2012. 176 с.
5. Олександра Бабинюк. Технології, методики навчання і виховання. URL: <http://www.ippo.if.ua/index.php/2012-10-23-11-51-07/82-uncategorised/735...>

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бульба Я.В.

магістрантка,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ АУДІОВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ

Формування курсу з навчання будь-якого предмету за будь-якою технологією потребує вирішення двох основних завдань: привід навчати і спосіб вчити. Ефективність навчання іноземною мовою залежить від багатьох факторів – як суб'єктивних, так і об'єктивних. У зв'язку з тим, що в даний час англійська мова стала мовою міжнародної комунікації у всіх сферах, форми та засоби навчання англійської мови набули великого значення.

Кінцева мета навчання – формування в учнів здатності й готовності до міжкультурного спілкування – обумовлює комунікативну спрямованість курсу іноземної мови в цілому. Така мета передбачає досягнення певного рівня компетенції, під якою розуміється вміння співвідносити мовленнєві засоби з конкретними цілями, ситуаціями, умовами і завданнями мовленнєвого спілкування. Відповідно, мовленнєвий матеріал розглядається як засіб реалізації мовленнєвої комунікації і при її відборі здійснюється функціонально-комунікативний підхід.

Старший шкільний вік – період вироблення поглядів і переконань, формування світогляду. У зв'язку з необхідністю самовизначення виникає потреба розібратися в оточенні і в самому собі. Значущі зміни в старшому шкільному віці переживають пізнавальні процеси людини [2, с. 76].

У цьому віці провідною є комунікативна діяльність, що відрізняється дуальністю: з одного боку підліток прагнучим до відокремлення, а з іншого – до афіліації.

Як раніше встановлено, навчання іноземної мови реалізується за допомогою спілкування. При цьому сам по собі процес спілкування є суто особистісним процесом, в якому здійснюється обмін ідеями, інтересами, передача рис характеру, то при комунікативному навчанні врахування особистісних властивостей учнів має першорядну значущість. Без урахування перерахованих вище факторів мовленнєві дії учнів відриваються від їхніх реальних почуттів, думок, інтересів, тобто втрачається джерело, що живить мовленнєву діяльність. Саме врахування особистісних властивостей призводить до виникнення ситуаційної комунікативної мотивації, тобто забезпечує ініціативну участь учня в навчальному чи реальному спілкуванні [1, с. 55].

Потужний зв'язок між навичками говоріння та аудіювання існує, але досягти їх рівномірного розвитку лише при використанні системи вправ, спеціально розробленої для кращого розуміння усного мовлення в природних умовах спілкування. Згідно з деякими проведеними дослідженнями, навіть людям, які вільно володіють іноземними мовами, важко слухати носіїв мови. Дані психології також свідчать, що сприйняття й розуміння усної мови є дуже складною розумовою діяльністю. Тому аудіювання є одним із комплексних видів розвитку мовлення. Відтак воно має бути розвинене краще за інших умінь.

З розвитком інформаційних технологій, без яких складно уявити життя сучасної людини, і проникненням їх в усі сфери людської діяльності змінився підхід до багатьох речей, в тому числі і до освіти. Сучасні школярі сприймають і переробляють інформацію абсолютно інакше, ніж попередні покоління: вони краще засвоюють інформацію, отриману через відео-канали. Аудіовізуальні джерела інформації допомагають школярам довше концентрувати свою увагу на уроці й підтримувати інтерес до теми заняття [4, с. 36].

Уроки іноземної мови не є винятком. Використання на уроках мобільних засобів дозволяють учням слухати комунікативні діалоги носіїв мови, а при правильному використанні мобільних приладів в освітньому процесі роблять процес вивчення іноземної мови більш цікавим і легким [3, с. 31].

Інтерес до використання мобільних засобів останнім часом викликаний колосальними інформаційними можливостями, за

допомогою яких користувач може передавати і отримувати різну інформацію. Звичайні користувачі сьогодні потребують не тільки нових практичних навичок і теоретичних знань, але і здатності постійно їх застосовувати і удосконалювати в період технічного прогресу. Інтернет використовується у всіх областях людської діяльності, в тому числі і в сфері освіти.

Нові технічні засоби припускають нові форми викладання в процесі навчання. Сучасні педагогічні технології, такі як навчання з використанням проектної методики та мобільні засоби, допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід в навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей учнів, їх рівня навченості, схильностей. Інформаційні та комунікаційні досягнення доповнюють загально-прийнятий освітній процес у школах [2, с. 78].

Підсумувавши вище сказане, можна зробити висновок, що використання мобільних засобів на уроці іноземної мови може бути відмінним способом при навчанні аудіювання, оскільки даний ресурс – це оптимальний спосіб слухати, бачити і реагувати одночасно. Адже, аудіювання становить основу спілкування, і саме з нього починається оволодіння усною комунікацією.

Список використаних джерел:

1. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навчально-методичний. Посібник для самостійного вивчення курсу. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький, 2010. 100 с.
2. Бігич О. Б. Навчання аудіювання. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурнологічних схемах і таблицях : навч. посібник. Київ : Ленвіт, 2014. С. 76–84.
3. Горбатюк Р. М. Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2013. Вип. 27. С. 31–34.
4. Плотніков Є. О. Мультимедійні вправи для формування англомовної рецептивної граматичної компетенції у майбутніх учителів. *Іноземні мови.* 2010. № 4(64). С. 33–38.

М'ягкота І.В.

викладач,

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

На сучасному етапі розвитку суспільства значно підвищено вимоги до молодих фахівців після закінчення вищих навчальних закладів. Рівень їхнього професіоналізму визначається не лише базовими теоретичними вміннями та навичками з обраної професійної діяльності, а й значною мірою вмінням творчо використовувати здобуті знання, зіставляти й аналізувати інформацію, шукати нестандартні рішення, розв'язувати складні завдання, співпрацювати з іншими людьми тощо. Усе це передбачає наявність сформованої фахової комунікативної компетенції. Вміння спілкуватися мовою обраної професії підвищує результативність праці, сприяє налагодженню ділових контактів, дає змогу комфортно почуватися в колективі. Навчити цьому студентів можна лише завдяки поєднанню традиційних та інноваційних методів.

В українській лінгводидактиці сутність інтерактивного навчання досліджували Н. Захлюпана, І. Кочан, Л. Пироженко, О. Пометун, О. Січкарук. Використанню інтерактивних методів навчання на заняттях із дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» присвячені праці Л. Глазунської, О. Гриджук, І. Клименко, І. Козинець, Ю. Кульбабської, С. Шевчук та ін. Попри значні теоретичні напрацювання в цій галузі, недостатньою є кількість практичних посібників, методичних рекомендацій та статей, які містили б зразки завдань з використанням інтерактивних методів навчання відповідно до чинної програми нормативної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Метою дослідження є узагальнення відомих класифікацій інтерактивних методів навчання, визначення потенційних

можливостей застосування різних інтерактивних методів для викладання студентам конкретних тем із курсу української мови за професійним спрямуванням.

Сучасні фахівці по-різному трактують інтерактивні методи навчання. І. Кочан та Н. Захлюпана під інтерактивним розуміють «діалогове навчання, у процесі якого відбувається взаємодія вчителя й учнів...» [1, с. 119]. О. Пометун та Л. Пироженко розглядають інтерактивні методи навчання як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну передбачену мету – створити комфортні умови для навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [2]. О. Січкарук трактує інтерактивні методи як «методи, в основі яких лежить спілкування. Воно має чітко визначену тему, мету, дидактичне завдання. Результатом такого спілкування є вирішення проблеми, розв'язання задачі, знаходження шляхів рішення критичної ситуації» [3, с. 18]. Проведений аналіз дидактичної і методичної літератури дає змогу виокремити такі ознаки інтерактивного навчання: діалогічність, рівноправну взаємодію студентів і викладача, атмосферу успішності, свідоме регулювання й активізацію своєї поведінки, формування пізнавальної самостійності студентів.

Існують різні критерії класифікації інтерактивних методів навчання. Залежно від мети заняття й форми організації навчальної діяльності О. Пометун та Л. Пироженко виділяють чотири групи інтерактивних технологій навчання: *кооперативне навчання; колективно-групове навчання; ситуативне моделювання; опрацювання дискусійних питань* [2, с. 33]. О. Січкарук розрізняє інтерактивні методи, в опрацюванні яких активну участь бере педагог, та інтерактивні методи за участю лише студентів. Зокрема, серед методів, де однією зі сторін спілкування є викладач, виділяють: *лекцію з включеними бесідами, дискусіями; проблемні лекції; інтерактивні семінари; консультації; сайт-курси*. До інтерактивних методів за участю лише студентів належать: *круглі столи, «мозковий штурм» та його варіанти, групове вирішення конкретних ситуацій (ситуаційна методика навчання або кейс-метод), ділові ігри (рольова гра, імітаційна гра, метод проєктів)* [3]. На заняттях з української мови за професійним спрямуванням зі

студентами Львівського державного університету фізичної культури було апробовано такі інтерактивні методи навчання:

1) **візуалізована лекція** – передбачає використання під час заняття різних видів наочності (зразків документів, мультимедійних презентацій, відеороликів тощо). Використання мультимедійних презентацій у програмі Microsoft Power Point є одним із найефективніших методів під час вивчення складних теоретичних тем, оскільки дає змогу задіяти одразу декілька каналів сприйняття, що впливає на ефективність запам'ятовування матеріалу будь-якого рівня складності. Оскільки сьогодні мобільний телефон став невід'ємним атрибутом життєдіяльності людини, особливо молоді, то ми пропонуємо переглядати мультимедійні презентації та пропоновані відеоролики на занятті саме за допомогою мобільних телефонів. Таким чином забезпечується наочне засвоєння теоретичного матеріалу швидким та зручним способом у будь-якій аудиторії навіть за умов відсутності спеціального обладнання;

2) **снігова куля** – такий спосіб опрацювання теоретичного матеріалу, окрім перевірки базових знань студентів, дає змогу попрацювати над розвитком їхніх комунікативних умінь і навичок, зокрема характеризувати поняття, формулювати думку у вигляді закінчених речень, дотримуватися логічності викладу власних міркувань, правильно будувати висловлювання загалом, а також аналізувати власне та чуже мовлення. Пропонований метод ми використовували для створення визначень, які будуть легко зрозумілими та прийнятими усіма студентами групи, оскільки всі беруть участь у їх створенні. До прикладу, студенти мають дати визначення поняттям комунікативна функція, професійна мова, документ тощо;

3) **рольова гра** – це створена ситуація, що імітує життєву, у якій людина може зробити певні помилки, не нашкодивши собі в реальному житті й тим самим здобувши неоціненний досвід.

Під час вивчення теми **«Культура усного професійного мовлення»** студентам факультету туризму було запропоновано розіграти ряд таких рольових ігор:

Завдання 1. Напишіть та озвучте два-три компліменти:

а) колезі по роботі (чоловікові, жінці);

- б) своєму безпосередньому керівнику;
- в) близькій людині.

Завдання 2. Змодельуйте типову ситуацію ділової телефонної розмови:

- а) телефонуєте Ви;
- б) телефонують Вам.

Завдання 3. Представте доповідача наукової доповіді. Запишіть та озвучте Ваше представлення.

Завдання 4. Змодельуйте діалог між особами, одна з них висловлює пропозицію, інша – відмову.

4) *відеореєюме* – це сучасна технологія пошуку роботи, яка дає змогу претендентові на вакантну посаду презентувати себе у формі відповідей на типові питання ще до призначення співбесіди. Це має бути короткий та змістовний ролик тривалістю 1–2 хвилини. На занятті варто проаналізувати зразок відеореєюме, розглянути використані мовні звороти, обговорити міміку та жести претендента, визначити вдалі моменти виступу. Обов'язково потрібно звернути увагу не тільки на грамотну і зрозумілу мову, а навіть на зовнішній вигляд, погляд, який має бути зверненим до глядачів, чітку артикуляцію звуків, фон та загальну атмосферу;

5) *метод ситуаційного навчання (кейс-метод)* – це неперервний процес, спрямований на систематичний, цілеспрямований опис, вивчення, аналіз об'єктів реальної дійсності, що використовується не стільки для засвоєння знань, скільки для формування нових психолого-педагогічних і професійних якостей та вмінь [4, с. 190–195]. Кейс-технології були застосовані під час вивчення теми «Службовий лист» зі студентами факультету туризму. Усіх студентів було поділено на 3 групи. Перша група представляла невелику організацію, яка надає послуги ландшафтного дизайну, а дві інші – популярні туристичні агентства. Виконавчий директор ландшафтної організації написав лист-прохання у вказані туристичні агентства в якому просив підібрати екскурсійний тур країнами Європи для 10 працівників. Завданням туристичних агентств було написати листи-пропозиції з переліком послуг, які вони можуть надавати, охарактеризувати свої переваги та переконати представника ландшафтної організації купити тур саме у них. Завданням ландшафтної організації було розглянути

обидві пропозиції та обрати найвигіднішу, повідомити туристичним агентствам своє рішення в листі-відмові (для одного) та листі-відповіді (для іншого).

Отже, використання інтерактивних особистісно-орієнтованих методів навчання під час вивчення української мови за професійним спрямуванням сприяє розвитку комунікативних навичок студентів у професійній та офіційно-діловій сферах, активізує їхній пізнавальний інтерес. Інтерактивні методи навчання заохочують студентів до активної участі в різних комунікативних ситуаціях не лише побутового, а й професійного життя.

Список використаних джерел:

1. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. Київ : АСК, 2004. 192 с.
3. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ, 2006. 86 с.
4. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (case study) та його навчальні можливості. Глобалізація й Болонський процес: проблеми і технології : монографія. Київ : МАУП, 2005. С. 173–199.

Пішта П.Я.

студент,

Ніжинський державний університет

МЕТОДИКА ПЕРЕВІРКИ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Актуальність дослідження сфери іншомовної компетентності та пошуку ефективної методики перевірки рівнів сформованих знань іноземної мови є надважливим аспектом під час інтеграції України в Європейський Союз. Якісна перевірка знань дозволяє знайти прогалини у засвоєнні матеріалів вивчення іноземної мови, розробити ефективні рішення щодо навчання мови, змотивувати учнів до

якіснішого навчання та здобуття знань [3, с. 159]. Комплекс методологічних рішень перевірки компетентності іноземної мови повинен забезпечити такі характеристики, як: надійність, практичність, об'єктивність.

Формування навичок говоріння, читання, письма та слухання іноземної мови є досить складним та комплексним процесом. Кінцевим етапом є та чи інша набута компетентність. У цілому, варто розуміти, що компетентністю називають сукупність знань, вмінь та практичних навичок певної галузі, досвіду для виконання певних цілей.

Далі будемо говорити конкретно про лексичну компетентність, а саме головне, про методику її перевірки. Для коректної та ефективної перевірки лексичної компетентності варто усвідомлювати, що вона собою являє, які характеристики її формування, компоненти, фактори формування. Отож, **лексичною компетентністю (ЛК)** ми називаємо спроможність людини коректно та правильно висловлюватися під час комунікації та розуміти інших, фундаментом якої є складний процес взаємодії досвіду, знань та практичних навичок, а також розуміння лексичних явищ [2, с. 216]. Ступінь формування ЛК залежить від обсягу знань про лексичну сторону, засвоєних у процесі навчання. Здобуття лексичної компетентності – це не лише вивчення великої кількості слів, а й вміння застосовувати їх під час комунікації.

Лексична компетентність складається з таких компонентів: лексична навичка, лексичні знання та лексична усвідомленість. Лексична навичка – це діяльність, спрямована на коректне сприймання та відтворення мовлення у процесі комунікації. Вона має дві складові: рецептивну та репродуктивну. Кожна з них має свій спектр функцій. Рецептивна відповідає за розуміння лексичних одиниць, якими є слова, словосполучення та речення, у формі усного та писемного мовлення. Своєю чергою репродуктивним компонентом лексичної компетентності називається вираження лексичних одиниць в усному та писемному мовленні. Варто також зазначити, що лексичні навички розвиваються поетапно.

Іншою складовою формування лексичної компетентності є лексичні знання, що уособлюють собою теоретичні відомості, які засвоюються людиною, про лексичну сторону мовлення, його усну і писемну форму, здатність слова мати синоніми, антоніми, пароніми

омоніми. Також такі знання включають відомості про правила словотвору, структуру слова (суфікс, префікс, корінь), схожість лексичних систем рідної та іноземної мов.

Лексична усвідомленість є загальним компонентом мовної усвідомленості. Тобто це стосується розмірковувань та аналізу власної лексичної компетентності іноземної мови, розуміння та вживання лексичних одиниць різного рівня, усвідомлення переваг та недоліків власного типу мовлення.

Проаналізувавши характеристики формування лексичної компетентності, можна говорити про методику її перевірки. А це процес досить комплексний. Тут варто враховувати можливі труднощі у формуванні ЛК. Зокрема, такими є труднощі трьох типів:

- труднощі, пов'язані з індивідуальними характеристиками учнів;
- труднощі, пов'язані зі складністю самої іноземної мови;
- труднощі, пов'язані з умовами та методиками навчання;

Передусім піддаються контролю окремі компоненти ЛК, а не поняття в цілому. Тобто можна перевірити навички, знання, вміння, лексичну усвідомленість окремо. Найважливішим індикатором рівня сформованості ЛК слугує перевірка на спілкуванні. Також важливими показниками ЛК може бути перевірка аудіювання, читання, говоріння, письма та перекладу.

Загалом, володіння лексичною складовою є лише частиною системи розвитку мовлення іноземною мовою. Тому перевірка лексичних навичок є недоцільною для підсумкового контролю. Підлягати контролю натомість мають такі дії з лексичними одиницями, як: виклик лексичної одиниці з пам'яті, її взаємодія з іншими ЛО, перевірка слова в певному контексті. Перевірити, чи якісно засвоїлись певні ЛО можна за допомогою різних вправ, тестів з декількома варіантами, тестів з відкритою відповіддю або з використанням завдань на заповнення пропусків. Єдиним показником, індикатором оцінки рівня сформованості лексичної компетентності є поняття правильності. Тобто можна зробити висновок, чи учень зрозумів текст, який він прочитав чи прослухав, за тим, чи правильно він відповідає на поставлені запитання вчителем або у тесті. При говорінні та письмі потрібно дивитися на правильність

вживання ЛО. Тобто важливу роль гратиме наявність та кількість помилок.

Зазвичай розповсюдженими формами перевірки іншомовної лексичної компетентності можуть слугувати різні анкетування, опитування, тести. Безпосередньо в педагогічній діяльності використовуються поточний, періодичний та підсумковий види контролю [1, с. 36]. Такий розподіл пов'язаний із наявною організацією навчання. Основною ціллю проведення контролю лексичної компетентності для учнів є діагностика засвоєння матеріалу на різних етапах навчання.

Список використаних джерел:

1. Довгий І. Тестування як ефективний метод перевірки мовної компетенції. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2009. Вип. 4. С. 35–38.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Квасова О. Теоретичні аспекти і досвід створення курсів з мовного тестування. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. 2016. № 4. С. 157–163.

Романюта А.М.

учитель початкових класів,

Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 154

Харківської міської ради Харківської області

СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ. СТРУКТУРА МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ

Освітня технологія розвитку критичного мислення в процесі навчання дитини – це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають учнів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань [1].

Ця технологія допомагає готувати дітей нового покоління, які вміють розмірковувати, спілкуватися, чути та слухати інших. Для впровадження методичної системи критичного мислення не потрібно ніяких додаткових умов, що створюються у школах спеціально для опанування новітніх технологій. Єдина необхідна умова для роботи за цією технологією – це бажання вчителя працювати творчо, по-сучасному, що сприяє досягненню найбільш позитивних результатів складного процесу навчання.

Створення середовища для навчання [2].

Для того, щоб навчитися критично мислити, учням необхідно почати мислити критично. Існує низка умов:

– виділити час та забезпечити можливості для застосування критичного мислення;

– сприяти активному залученню учнів до процесу навчання;

– дозволяти учням вільно розмірковувати;

– залучати учнів до плідного обговорення;

– стимулювати зміни;

– заохочувати самовираження;

– забезпечити обробку інформації;

– заохочувати прояви критичного мислення.

Учнів треба вчити на двох рівнях:

1) необхідно опрацьовувати зміст, тобто предметний матеріал;

2) необхідно, щоб учні оволоділи процесом учіння, засвоєння змісту.

Будова уроку для розвитку критичного мислення [3].

Перший етап – **актуалізація** (заохочення, викликання).

На цьому етапі учнів треба зацікавити, схвилювати, спровокувати. Він має такі цілі:

- допомагає встановити рівень власного знання, до якого можна додати щось нове, доповнити;
- сприяє виявленню поверховості, неточності неправильності у знаннях;
- активізує мислення учнів;
- створює зацікавленість, спрямовує на вивчення, дослідження проблеми.

Один із прикладів – **методика «Кубування»**.

Кубування є методом навчання, який полегшує розгляд різних сторін теми. Цей підхід передбачає використання кубика із написанням на кожній грані вказівки щодо напряму мислення або письма.

Другий етап – **усвідомлення**.

На цьому етапі учнів необхідно ознайомити зі змістом нової інформації (читання, розповідь, лекція, експеримент). Школярі активно перевіряють власне розуміння того, що читають, чують або досліджують.

Один із прикладів – **методика «Передбачення за ключовими виразами»**.

Можна пропонувати передбачення:

- за прислів'ями;
- за загадками;
- за твердженням, догмою;
- за ключовими словами, тощо.

Третій етап – **міркування (рефлексія)** – найкритичніший етап уроку.

Утворюється розмаїття думок, серед яких діти можуть вибрати правильну. Учні на цьому етапі перетворюють нові знання на власні.

Один із прикладів – **методика «Дискусійна сітка»**.

Академічна:

- визначаємо «за» і «проти»;

- наводимо аргументи;
- кожна група після цього залишається на своїй позиції.

Конструктивна:

- позиція визначення;
- групи шукають аргументи «за» і «проти»;
- визначають 5 найбільш вагомих аргументів;
- підбиваючи підсумок, акцентують, чому саме ці аргументи найбільш важомі.

Виміри розвитку критичного мислення [4].

У міру того, як учні підвищують здібності критично мислити, вони досягають успіху за чотирма параметрами:

- особисте за ставленням до громадського;
- гетерономне за ставленням до автономного ;
- інтуїтивне за ставленням до логічного;
- одно перспективне за ставленням до багато перспективного.

Вимір «Особисте за ставленням до громадського».

Перші реакції дітей на роботу мають тенденцію виражатися у термінах «подобається – не подобається» в плані того, що стосується їх особисто.

Вимір «Гетерономне за ставленням до автономного».

Гетерономність визначається як відчуття малою дитиною того, що мудрість та сила безумовно належать старшим. Текст – це робота, значення якої не викликає запитань. Автономія ж являє собою такий стан усвідомлення, коли дитина здатна сама описати світ та зробити висновки про нього.

Вимір «Інтуїтивне за ставленням до логічного».

Стверджувати щось інтуїтивно означає висловлювати ідеї, не дуже замислюючись над зв'язком між твердженнями та досвідом. Зосередитися на логіці означає відчутти те, як розташовуються докази, щоб точніше відповідати вимогам. Логіка не загрожує повністю витіснити інтуїцію, але, наскільки логіка може бути більш громадською формою проявлення думки, настільки демократія краще забезпечується, коли людина здатна логічно пояснити свою позицію.

Вимір «Від однієї перспективи до багатьох».

Менш зрілий мислитель може твердо дотримуватися своїх переконань, не утруднюючи себе пошуком альтернатив. Більш зрілий

мислитель буде брати до уваги й альтернативні переконання не тільки для того, щоб краще зрозуміти інших, а також й для того, щоб упевнитись, що його переконання – найбільш прийнятні для нього. Таким чином, більш зрілий мислитель може видозмінювати свої власні переконання в разі, коли переконання іншого виявляється переконливішим, але він буде прислуховуватися до переконань інших, відстоюючи свою власну позицію.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
2. Кремінь В. Сучасна освіта в контексті реформування. *Освіта України*. 2002. № 102-103 (28 грудня).
3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. Київ, 2002. С. 38–51.
4. Читання та письмо для розвитку критичного мислення // Консорціум за Демократичну педагогіку, Міжнародна Асоціація Читачів, Коледж Гобарт, Університету Північної Айови. 1997. С. 134–285.

Семеренко Ж.М.

аспірантка,

Науковий керівник: Євтух М.Б.

доктор педагогічних наук, професор,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Трансформація освітнього змісту з технологій у закладах загальної середньої освіти впродовж останнього десятиліття зумовила нагальну потребу у перегляді змісту підготовки й майбутніх вчителів технологій. В сучасних умовах значна увага приділяється формуванню у майбутніх педагогів інформаційно-комунікаційної компетентності, а також оволодінню ними сучасних педагогічних

технологій. Чільне місце також посідає формування у студентів компетентностей з графічного дизайну, що є складовою предметної компетентності майбутнього вчителя технологій.

Саме графічна діяльність є невід'ємним етапом проектування, адже ескіз та технічний рисунок є засобом вираження очікуваного результату проектної діяльності та пропозиції щодо розв'язання творчого завдання [3]. Подальші етапи проектування (технічне креслення, розгортка тощо) також пов'язані із необхідністю володіння графічною компетентністю. Водночас, викладання графічного дизайну в рамках професійної підготовки майбутніх вчителів технологій пов'язане не лише із засвоєнням знань, умінь і досвіду застосування графічних знаків (точка, лінія, колір, тон, контур, текстура, масштаб тощо) на основі естетичних та функціональних критеріїв задля передачі певного повідомлення, а й використанням сучасного арсеналу інформаційно-технічного забезпечення [2]. Водночас навчання графічному дизайну студентів має на меті не лише сформувати методичний інструментарій для майбутньої педагогічної діяльності, а й стимулювати формування і розвиток у майбутніх вчителів технологій особистих якостей (вольові якості, здібності до аналізу та синтезу, образне узагальнення і абстрагування, фантазії та творчої уваги) та загальної дизайн-культури.

За результатами теоретичного аналізу проблеми та вивчення педагогічного досвіду викладання графічного дизайну було розроблено методичну модель формування компетентностей з графічного дизайну у процесі підготовки майбутніх вчителів технологій. Структурна модель відображена на рис. 1.

В основі формування компетентностей майбутніх вчителів трудового навчання з графічного дизайну покладені діяльнісний (визначає зв'язок змісту професійної педагогічної освіти і навчання з дизайн-діяльністю) та технологічний (передбачає формування сукупності способів взаємодії викладача і студентів, що гарантують отримання визначених результатів) підходи.

Для реалізації психолого-педагогічних основ формування компетентностей з графічного дизайну у майбутніх вчителів технологій передбачається формування сукупності педагогічних умов, зокрема:

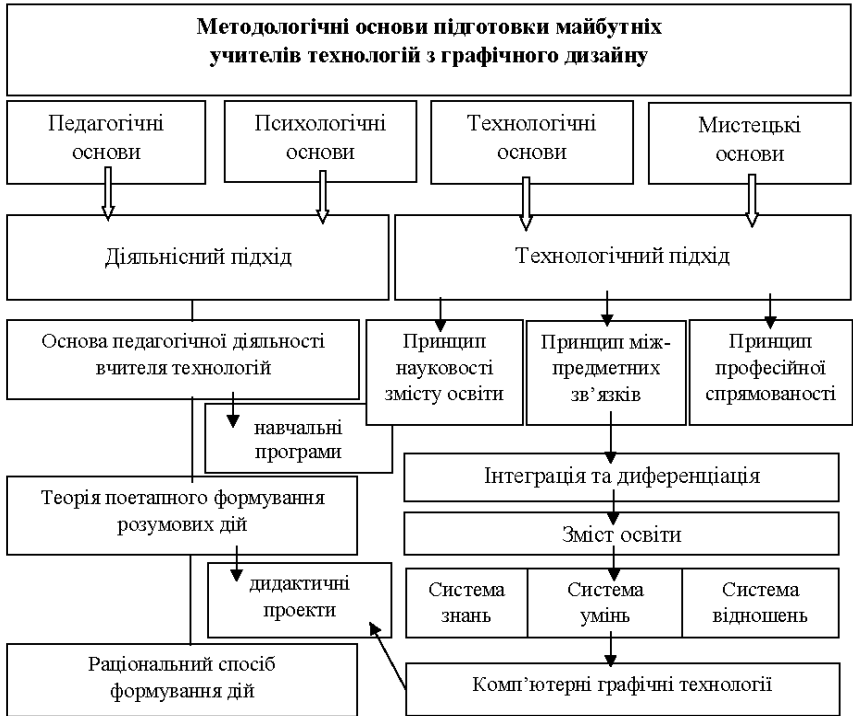

Рис. 1. Методична модель формування компетентності з графічного дизайну в майбутніх учителів технологій

– структурування та інтеграція змісту навчального матеріалу з різних навчальних дисциплін (креслення, технічний рисунок, комп'ютерна графіка та ін.);

– розробка навчальної програми з графічного дизайну для майбутніх вчителів технологій – «Графічний дизайн для вчителя технологій»;

– включення до освітнього процесу методики проектного навчання як сучасної педагогічної технології;

– розробка навчальних проєктів з графічного дизайну, метою виконання яких є формування у студентів навичок вибору раціональних способів формування дій;

– застосування комп'ютерних технологій як засобу реалізації графічних проєктів.

Причиною виокремлення комп'ютерних технологій як окремої складової методичної моделі стала їх важливість та багатоаспектність застосування у процесі формування компетентностей майбутніх вчителів з графічного дизайну. Застосування комп'ютерної графіки як засобу реалізації дизайн-проєктів дозволяє створювати тривимірні об'єкти та імітувати їхній рух у просторі, створювати зображення, які матимуть ефект максимального наближення його до людського сприйняття у реальності. За допомогою комп'ютерної графіки можна досягнути більшої ефективності проєктної діяльності, адже програмне забезпечення дозволяє розділити об'єкт на компоненти або зібрати його, виділити основні елементи, щоб продемонструвати різні аспекти об'єкту проєктування [1].

Таким чином, основними положеннями запропонованої моделі формування компетентностей з графічного дизайну у майбутніх вчителів технологій визначено: необхідність застосування науково-обґрунтованих підходів до підготовки майбутніх вчителів технологій з графічного дизайну із застосуванням сучасних педагогічних технологій (зокрема, проєктної технології); формування змісту дисципліни графічного дизайну має передбачати його вивчення як засобу візуальної комунікації; основою методики викладання дисципліни має стати діяльнісний та технологічний підходи; впровадження у методику викладання графічного дизайну теорії поетапного формування практичних, емоційних і розумових дій; підготовка майбутніх учителів технологій з графічного дизайну має реалізуватися через застосування принципів науковості змісту освіти, міжпредметних зв'язків та професійної спрямованості навчання; ключовим аспектом у змісті графічної дизайн-освіти майбутніх вчителів трудового навчання має стати застосування комп'ютерних засобів графічного дизайну.

Список використаних джерел:

1. Овчинникова Р. Ю. Графический дизайн в контексте визуальной культуры и новых технологий. Манускрипт. Тамбов : Грамота, 2019. Том 12. Вып. 5. С. 188–192.

2. Рукасова С., Полякова С. Вивчення основ дизайну як передумова отримання дизайн-освіти майбутніми вчителями технологій. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8. Ч. 1. С. 147–152. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2013/8_1/visnuk_23.pdf

3. Титаренко В., Чернявський Т. Graphic design infuture labor education teacher's computer culture formation. *Українська професійна освіта*. 2020. № 8. URL: <http://uprepnpu.pnpu.edu.ua/article/view/239454/237944>

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Зубарєва О.Г.

кандидат філософських наук, доцент,

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ АРТТЕХНОЛОГІЙ

Одним із головних напрямків системи освіти України є формування високоосвіченої та гармонійно розвиненої особистості. Сучасна педагогіка має головні стратегічні напрямки розвитку, навчання та виховання здобувачів початкової освіти такі як особистісно орієнтований, компетентнісний, інтегрований та діяльнісний підходи.

Мистецтво оточує дитину кожен день і всюди, це впливає на неї, на її емоції, настрої, поведінку, світогляд. Такий вплив здійснюється за допомогою кольорів, звуків тощо. Мистецтво – це так званий міст, що з'єднує два зовсім різні світи, а саме: світ фантазії та світ реальний. Діти є найбільш вразливими до артвпливів, особливо учні початкової ланки, що актуалізує необхідність особистісно-розвиваючого та здоров'я-підтримуючого направлення освіти в початковій школі.

У нашій країні та за кордоном стрімко зростає інтерес до застосування методів арттерапії у психології, освіті, у соціальній сфері та інших галузях. Питанням застосування арттерапевтичних технологій в освітньому процесі присвятили свої роботи такі дослідники, як О. Вознесенська, Т. Зінкевич-Євстигнеєва, В. Кокоренко, А. Ковінько, М. Козігора, В. Костіков, А. Копитін, Л. Лебедева, О. Тадеуш та багато інших. Арттехнології та арттерапія мають багато спільного, але, користуючись одними засобами, вирішують різні завдання. Арттерапія спрямована на психологічну корекцію та лікування, у свою ж чергу арттехнології сприяють досягненню цілей та вирішенню завдань розвитку особистості та її освіти.

Оскільки арттехнології включають засоби і методи, що сприяють більш якісному і ефективному навчанню і вихованню, то їх завдання включають створення позитивного, мотивованого процесу навчання і виховання, а також умов особистісного розвитку. Вирішення цих завдань можливе через усвідомлення та активізацію життєвих ресурсів; розвиток та активізацію творчого потенціалу; навчання навичок саморегуляції; навчання комунікативних навичок; розвиток сфери сприйняття. Основні принципи арттехнології базуються на співпраці та творчому партнерстві всіх учасників освітнього процесу, принципі новизни, принципі педагогічного оптимізму [4, с. 138]. Кожна технологія, яку використовує вчитель на уроці, повинна реалізувати основні освітні цілі. За допомогою використання засобів мистецтва на уроках в початковій школі можна реалізувати виховну, корекційну, діагностичну та розвивальну функції.

В початковій школі використовуються такі методи арттерапії:

1. Музикотерапія. Цей вид терапії існує у двох формах: рецептивній і активній. Рецептивна – сприймання музики з корекційною метою. Активна форма полягає у відтворенні музичних творів, вияві фантазій, імпровізацій. Музика стає захисним механізмом, який перетворює негативні емоції, гнів, страх, агресію в соціально прийнятну форму в процесі творчості.

2. Фототерапія. Полягає в створенні або сприйнятті готового продукту з метою активізації різних сенсорних систем (зору, кінестетики, тактильної чутливості), розвитку творчої уяви, власного бачення ситуації.

3. Ізотерапія. Вияв внутрішніх переживань через малюнок. Працюючи над цим видом роботи, учні розвивають абстрактно-логічне мислення, виражають стан, у якому вони перебувають.

4. Пісочна терапія. Ця технологія впливає на розвиток дрібної моторики, творчого самовираження, посилює пізнавальний інтерес. Працюючи з піском, школярі малюють образи, ліплять фігурки улюблених героїв, тварин, прикраси, об'єкти живої і неживої природи.

5. Казкотерапія. Її сутність полягає у цілеспрямованому впливі казки на свідомість дитини. Через сюжет учні вчаться розуміти вчинки персонажів і їх наслідки, бачити зворотній бік проблеми (добро – зло,

щедрість – жадоба), намагаються проявляти себе, будувати громадянську позицію.

6. Лялькотерапія. Використання цього виду мистецтва сприяє розвитку мовлення дитини, навичок комунікації, орієнтування в просторі, покращенню стосунків із батьками, адже виготовлення деяких ляльок відбувається разом із ними.

7. Драматерапія. Досить творчий вид взаємодії, який дозволяє учням розвивати своє мовлення, його виразність і чіткість, працювати над мімікою та жестами, краще розуміти свої можливості, покращувати стосунки з однолітками.

Ці арттерапевтичні технології дозволяють проводити діагностичну та психокорекційну роботу зі школярами – визначити причини суперечок у малій групі та створити простір для їх попередження; встановити проблеми окремого індивіда та врегулювати емоційний стан тих учнів. Також при використанні різних прийомів арттерапії розвивається дрібна моторика, мисленнєві процеси (уява, увага, спритність тощо), розширюється кругозір молодших школярів. Одне з важливих переваг арттерапії в тому, що мистецтво дозволяє в прихованій символічній формі реконструювати конфліктну травматичну ситуацію і знайти її вирішення завдяки тому, що творчість – є однією з трансформуючих сил для подолання страху, тривоги, що виникли у зв'язку з внутрішнім конфліктом.

Найпопулярніший та найбільш простий у виконанні метод – терапія образотворчим мистецтвом, або ізотерапія. Такий метод дуже часто використовують дитячі практичні психологи в якості діагностичного, адже саме малюнок дозволяє проводити первинну діагностику стану емоційної сфери людини. Для дітей молодшого шкільного віку невербальні засоби часто стають основними для вираження і пояснення сильних переживань, тому що у словесному поясненні їх у дітей можуть виникати певні труднощі. Під час малювання у дитини розвиваються складні рухи кистей рук (зокрема, обертальних), відчуття дотику, практичного мислення, зоровомоторної координації, малювання стимулює розвиток лівої півкулі головного мозку дитини. Можливість показати плоди своєї праці іншим наповнює душу дитини позитивними емоціями через

усвідомлення своєї творчості, унікальності свого твору, гордості за нього і, в кінцевому рахунку, за себе як автора.

Велику виховну й стимулюючу роль у розвитку творчої уяви учнів початкової школи відіграють конкурси, свята, виставки. Такі виставки можна організувати з нагоди свят, наприкінці навчального року. Для оформлення виставки важливе значення має експозиція робіт. Як правило, на виставках можна проводити конкурси на кращу тематичну композицію чи декоративну роботу. Оформлюючи самостійно виставку робіт, здобувачі початкової освіти безпосередньо стикаються з конструктивною геометрією, макетуванням, шрифтографією тощо. Дитячий малюнок є своєрідним аналогом мови.

Арттехнології, як метод невербальної експресії, застосовується для розвитку емоційної сфери, вираження почуттів та емоцій учнів початкової ланки. Спілкування з мистецтвом, залучення учнів до художньо-естетичних цінностей – це глибоко емоційний процес, який ґрунтується на співпереживанні, спостережливості, творчій уяві. Впливаючи на емоційну сферу, мистецтво виконує комунікативну, регулятивну, катаристичну функції. Спільна участь дитини, її однолітків та педагогів у процесі створення художнього твору розширює її соціальний досвід, вчить адекватній взаємодії та спілкуванню у спільній діяльності, забезпечує корекцію порушень комунікативної сфери.

Арттехнології мають на меті – гармонійний розвиток дитини, розширення можливостей її соціальної адаптації за допомогою мистецтва, сприяє розвитку емоційного інтелекту. А розвиненість емоційного інтелекту в учнів молодших класів сприяє зростанню їхньої навчальної успішності, здатності до концентрування уваги, покращує протікання мнемічних процесів [3, с. 114].

Використання арттехнологій у роботі з учнями початкової школи дає можливість розкрити невичерпний творчий потенціал, закладений у кожній людині, та використати цей потенціал з метою досягнення душевного здоров'я, внутрішнього благополуччя та гармонії з оточуючими. Використання цього методу допомагає дитині позбутися тривоги, емоційно та особистісно пізнавати себе та інших людей; сприяє пізнанню навколишнього світу; допомагає реалізувати свої

здібності, уміння активізуватися, розслаблятися; висловлювати свої емоції та почуття.

Таким чином, розвиток емоційної сфери здобувачів початкової освіти не можливий без мистецтва – найпотужнішого засобу виховання та освіти, тому що арттехнології сприяють гармонізації особистості через формування здібностей самопізнання та самовираження, коригують психоемоційний стан дитини, психофізіологічні процеси за допомогою мистецтва. Дитина в НУШ є активним суб'єктом творчої діяльності, вільно спілкується з мистецтвом, освоює терміни та поняття, пов'язані з ним, розширює межі своєї діяльності за власною ініціативою та бажанням. Орієнтація на особистісний розвиток та психоемоційне здоров'я дитини, прояв уваги до її внутрішнього світу, турбота про її індивідуальні творчі здібності, також є неодмінною умовою емоційного розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Жучкова С. А. Розвиток емоційного інтелекту засобами арт-методів. URL: <https://www.schoollife.org.ua/114-2019/>
2. Козігора М. А. Арт-терапія як засіб навчання і виховання учнів початкової школи. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 7(59). С. 198–201.
3. Прядко О. М. Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку засобами музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2021. Випуск 195. С. 110–114.
4. Шищенко В., Канівець Н. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до використання арт-технологій у роботі з молодшими школярами. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. С. 138–141. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/31.pdf

Сердюк Н.Л.

студентка,

Науковий керівник: Купрас В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Комунальний заклад вищої освіти

«Дніпровська академія неперервної освіти»

Навчально-науковий інститут педагогіки

РОЗВИТОК ТАКТИЛЬНОЇ ЧУТЛИВОСТІ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОТОРИКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР

Одним з найважливіших питань адаптації дітей дошкільного віку із ЗПР до побутової діяльності є система заходів по відновленню або компенсації їх фізичних і інтелектуальних здібностей.

Розвиток дотику та тактильної чутливості рук є одним з важливих напрямів корекційно-відновлювальної роботи з дошкільниками із ЗПР. Вченими відзначається значний вплив дрібної моторики та тактильної чутливості пальців рук на формування у дитини психічних процесів. Рівень психічних процесів перебуває в прямій залежності від ступеня сформованості дрібної моторики рук.

М. Варій вважає, що з моторикою людини психологія пов'язує проблему походження чутливості, відчуттів, думок і почуттів [1]. За допомогою рухів і мислення (цих двох властивостей тіла людини) людина в уяві будує траєкторію свого пересування в просторі та часі – створює хронотип – цілісність простору й часу дії.

Результати спеціальних досліджень засвідчують, що більшість дітей із ЗПР мають низький рівень розвитку дотикової чутливості й дрібної моторики пальців і кистей рук.

Так, дотикове (тактильне) сприймання для дитини із ЗПР, найчастіше виступає у ролі одного із провідних рецепторів. Інформація, засвоєна тактильно, є відображенням цілого комплексу якостей об'єктів, що сприймаються при торканні. Відчуття тиску, температури, характеру поверхні дають змогу розпізнати величину, пружність, щільність, гладкість-шорсткість, тепло чи холод. Через

тактильно-рухове сприймання формуються перші уявлення про форму, розмір предметів, просторове розташування, якості матеріалів. Тактильне сприймання відіграє ключову роль у виконанні різноманітних дій, здебільшого, при виконанні звичних побутових чи професійних дій, що часто повторюються, провідним контролюючим аналізатором виступають саме тактильно-рухові відчуття, а не зорові. Це так звані «автоматизовані» дії.

На основі аналізу чималої кількості наукової літератури, було доведено, що рівень розвитку вищих форм пізнавальної діяльності перебуває у прямій залежності від стану рухового аналізатора, а особливо від ступеня сформованості тонких рухів кистей і пальців рук.

Ю.В. Рібцун довела, що коли дитина виконує ритмічні рухи пальцями, в неї різко посилюється узгоджувальна діяльність лобових і скроневих відділів мозку. Для людей, у яких домінує права рука, у лівій лобній області знаходиться мовна рухова зона, а в лівій скроневій області – сенсорна мовна зона. Виявилось, що якщо дитина виконує ритмічні рухи пальцями правої руки, то в лівій півкулі мозку у неї виникає посилене узгодження електричних коливань у лобній і скроневих зонах. Рухи пальців лівої руки викликали таку ж активізацію в правій півкулі. Дані електрофізіологічних досліджень доводять, що мовні зони формуються під впливом імпульсів, що поступають від пальців рук [2, с. 18–29].

Вся корекційна робота з розвитку тактильної чутливості у дітей із затримкою психічного розвитку проводиться в кілька етапів, кожен з яких характеризується поступовим ускладненням як самого процесу обстеження, так і словесного звіту про виявлені якості та властивості предмета, його основні ознаки.

Етапи розвитку тактильної чутливості:

– обмацування предметів з різною поверхнею з відкритими очима, надалі із закритими; навчання спеціальним обстежуючим рухам (погладження, розминання, постукування, стискання та ін.), позначення окремими словами властивостей та якостей використовуваних матеріалів, ознак предмета;

– знаходження на дотик необхідного об'ємного предмета з опису властивостей і якостей матеріалу, з якого він виготовлений (вибір спочатку з 2 предметів, а потім з 3-5 предметів);

- знаходження контуру запропонованого предмета з декількох (3-4 предметів);
- визначення за контуром із закритими (зав'язаними) очима самого предмета;
- знаходження двох однакових контурів предмета з кількох запропонованих із закритими (зав'язаними) очима.

Таким чином, через багаторазове послідовне використання практичних вправ досягається підвищення у дітей тактильної чутливості. Практика роботи з такими дітьми підтверджує, що найповніші уявлення у них виникають за умови достатнього розвитку сприйняття в практичній діяльності: у цьому випадку загальне та дифузне уявлення про предмет надалі змінюється більш певним та детальним. Вважаємо, що саме стимулювання тактильної чутливості є найефективнішим засобом розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку із ЗПР.

Список використаних джерел:

1. Варій М. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 968 с.
2. Рібун Ю. В. Запобігти, виявити, допомогти: профілактика, діагностика та корекція порушень психофізичного розвитку дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2010. № 8. С. 18–29.

Сердюк Н.Л.

студентка,

Науковий керівник: Купрас В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Комунальний заклад вищої освіти

«Дніпровська академія неперервної освіти»

Навчально-науковий інститут педагогіки

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні в галузі корекційної освіти порушується питання всебічного гармонійного розвитку дітей із ЗПР з метою їх подальшої успішної соціалізації. Вченими вже доведений взаємозв'язок розвитку дрібної моторики та пізнавальних здібностей дитини. Через формування тонких рухів пальців рук здійснюється вплив на вищі психічні функції, зокрема, мислення і мовлення, що так важливо для дошкільника з ЗПР. Кількість дітей дошкільного віку із зазначеним порушенням невпинно зростає. Тому подолання ЗПР – актуальна проблема сьогодення, а розвиток дрібної моторики у таких дітей є одним з напрямків корекції.

В. Сухомлинський писав: «Витоки здібностей і обдарувань дітей – на кінчиках їхніх пальців. Від пальців, образно кажучи, ідуть найтонші струмочки, які живлять джерело творчої думки. Що більше майстерності в дитячій руці, то дитина розумніша» [3, с. 251]. Такі висновки, зроблені на основі багатьох досліджень, становлять для нас виключний інтерес.

Діти дошкільного віку із ЗПР мають недостатній рівень не лише загальної моторики, а й тонких рухів кистей пальців рук. Відставання в розвитку дрібної моторики рук у дітей перешкоджає оволодінню ними навичок самообслуговування. Це ускладнює маніпуляцію різними дрібними предметами та стримує їх участь у деяких видах ігрової діяльності. У дошкільників недосконалість дрібної моторики

ускладнює оволодіння письмом та низкою навчальних, трудових навичок.

У дітей із ЗПР порушується також конструктивний праксис, він здебільшого пов'язаний з недорозвиненням дрібної моторики пальців рук. У таких випадках діти можуть відчувати певні утруднення під час маніпуляції дрібними предметами. Застосування лише традиційних корекційних методів для досягнення позитивних результатів не достатньо. Процес навчання дитини із ЗПР вимагає тривалого часу. Вплив імпульсації з м'язів руки найбільш помітний в дитячому віці, коли йде формування мовної моторної області. Систематичні вправи з тренування рухів пальців роблять стимулюючий вплив на розвиток мовлення і є потужним засобом підвищення працездатності кори головного мозку.

Усе це обумовлює необхідність та цілеспрямованість на створення спеціальної роботи з корекції та розвитку тонких координах рухів руки дитини. Такі автори, як В. Тарасун, М. Шеремет, описують окремі прийоми з розвитку моторики у дітей із ЗПР. Сутність компенсаторно-корекційного спрямування навчання та виховання дітей з ЗПР вивчали О. Хохліна, В. Тарасун, Д. Шульженко, М. Ярмаченко [4, с. 244–246].

Вчителі-дефектологи, реабілітологи, логопеди в сучасних умовах мають використовувати запропоновані методики, оскільки «...діти із затримкою психічного розвитку потребують комплексної соціально-педагогічної підтримки, ... інноваційної моделі корекційного супроводу» [1, с. 404].

Систематичні вправи по тренуванню рухів пальців рук поряд із стимулюючим впливом на розвиток мови є, на думку С. Миронової, «потужним засобом підвищення працездатності головного мозку» [2, с. 41]. Прості рухи рук допомагають усунути напруження не лише самих рук, а й губ, знімають розумову втому. Вони здатні поліпшити вимову багатьох звуків, тому що активізують центри Верніке та Брокка.

Отже, актуальність проблеми розвитку дрібної моторики у дітей дошкільного віку із ЗПР не втрачає своєї актуальності, в процесі розвитку дрібної моторики дітей рухи стають більш впевненими, здійснюється підготовка руки до письма. У дітей увага стає більш

стійка, розвивається тактильна і рухова пам'ять. Пальчикова гімнастика допоможе дітям із ЗПР зробити ривок у розвитку мовлення – поліпшити вимову й збагатити словниковий запас, навчитися управляти своїм тілом, почуватися впевнено в системі «тілесних координат», що усуне можливість появи неврозів. Найважливіше завдання в процесі розвитку дрібної моторики дітей із ЗПР – активізація мовних зон кори головного мозку та підвищення рухливості і гнучкості пальців і кистей рук.

Список використаних джерел:

1. Гладуш В.А. Післядипломна педагогічна освіта дефектологів в Україні: виклики, тенденції, перспективи / Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 412 с.
2. Миронова С. Використання комп'ютера у корекційному навчанні дітей з вадами інтелекту. *Дефектологія*. 2003. № 3. С. 41–45.
3. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / Вибрані твори в 5-ти томах. Т. 3. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. Київ : Рад. школа, 1977. С. 9–279.
4. Тищенко Л.А. Організація корекційно-виховної роботи з із помірною розумовою відсталістю у спеціальному дошкільному навчальному закладі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. Вип. 23. С. 244–246.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Віщенко О.В.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
ВСП «Брянківський фаховий коледж
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У час оновлення освітнього простору на особливу увагу заслуговує питання формування інноваційної технології у процесі фахової підготовки. Тому у сучасному швидкозмінному науково-технічному і соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток студентів фахового коледжу, значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, які розвивають діяльнісний підхід до навчання.

У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, оригінальні, новаторські способи та прийоми, що охоплюють цілісний навчальний процес. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Аламов, М. Бургін, В. Журавльов та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Поняття «технологія», що походить із двох грецьких слів – мистецтво, майстерність і слово, навчання, можна визначити як усвідомлене практичне мистецтво, майстерність.

Порівнюючи традиційну та інноваційну освіту, серед головних недоліків традиційної системи навчання називають авторитарний стиль керівництва.

Сучасний інноваційний підхід до навчання повинен орієнтуватися на включення до процесу навчання новизни, обумовленої особливостями динаміки розвитку діяльності, специфікою різних

технологій навчання. На сьогодні стало очевидним, що треба управляти не особистістю, а процесом її розвитку. А це означає, що пріоритет у роботі педагога віддається прийомам діалогового методу спілкування, спільним пошукам істини та різним творчим завданням.

Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок і здібностей. Впровадження інновацій неможливо без педагогів-новаторів інноваційного спрямування.

Виділяють наступні групи інноваційних технологій: інтегровані технології, мультимедійні технології, мережеві технології, групова технологія навчання, технологія індивідуалізації процесу навчання, ігрові технології навчання, інтерактивне навчання.

Із застосуванням інтерактивних методів навчання пов'язані основні методичні інновації. Слово «інтерактив» прийшло до нас із англійської від слова «interact». «Inter» – «взаємний», «act» – «діяти». Інтерактивне навчання є спеціальною формою організації пізнавальної діяльності, способом пізнання, що здійснюється у формі спільної діяльності студентів. Усі учасники взаємодіють, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з вирішенням проблеми. Одна з цілей інтерактивного навчання полягає у створенні комфортних умов навчання, у яких студент відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання [1].

Сутність інтерактивного навчання полягає у спільній діяльності студентів у процесі пізнання, освоєння навчального матеріалу, тобто кожен вносить свій особливий індивідуальний внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності [1].

Звертаючись до народної мудрості, хочеться згадати китайську мудрість: «Скажи мені – і я забуду; покажи мені – і я запам'ятаю; дай зробити – і я зрозумію». У цих словах знаходить своє відображення суть інтерактивного навчання. Використання інтерактивних методів дозволяє студенту стати повноправним учасником процесу сприйняття, його досвід є основним джерелом навчального пізнання. Викладач не дає готових знань, але спонукає студентів до самостійного пошуку [1].

Порівняно з традиційними формами ведення занять, в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача і студента: активність педагога поступається місцем активності студентів, а завданням педагога стає створення умов для їхньої ініціативи. Педагог відмовляється від ролі своєрідного фільтра, що пропускає крізь себе навчальну інформацію, і виконує функцію помічника в роботі, одного з джерел інформації. Інтерактивне навчання широко використовується в інтенсивному навчанні. Для того, щоб освоїти й застосовувати ці методи, викладачеві необхідно знання різних методик групової взаємодії.

Результати формування інноваційних технологій в умовах сьогодення реалізуються також в процесі практичної підготовки.

Практична підготовка – обов'язкова частина освітнього процесу, спрямованого на закріплення студентами знань, отриманих під час навчання.

Метою практики є комплексне вивчення всіх видів професійної діяльності, формування професійних компетенцій, а також набуття досвіду практичної підготовки тими, хто навчається за професією. Саме в процесі практики студенти здобувають необхідні знання та вміння організаторської, технологічної діяльності, отримують професійні навички.

Застосування інтерактивних завдань є досить активним та новітнім підходом у дидактиці. Інтерактивне навчання в закладі вищої освіти науковці окреслюють як особливу форму організації художньо-педагогічної діяльності, спрямовану на забезпечення позитивних умов навчання, у яких кожен студент почуватиметься успішною, інтелектуальною, неординарною особистістю. Інтерактивні методи навчання створюють можливості для міжособистісної взаємодії студентів [2].

Таким чином, оволодіння достатнім багажем знань, умінь та навичок у процесі фахової підготовки в результаті застосування активних, проблемних методів навчання та інтеграції різних форм художньо-творчої діяльності є вагомим показником професійного становлення особистості.

Отже, одним з найважливіших стратегічних завдань сьогодення є зміна педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

Список використаних джерел:

1. Віщенко О. В. Використання інтерактивних технологій в процесі викладання художньо-професійних дисциплін (на прикладі «Композиції зачіски») / О. В. Віщенко // Вісн. Закарпат. акад. мистецтв.– 2017. – № 8. – С. 116–119.
2. Ткачук А. О. Нові педагогічні технології у діагностиці стану сформованості художньо-образного мислення студентів-вокалістів [Електронний ресурс] / А. О. Ткачук. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5804/1/Tkachuk.pdf>
3. Інноваційні педагогічні технології навчання професії : монографія / Нікуліна А. С., Молчанов В. М., Максименко Ю. Б. та ін. – Донецьк: ДІПОПП, 2005. – 385 с.
4. Князев А. М. Режиссура и менеджмент технологий активно-игрового обучения / А. М. Князев, И. В. Одинцова. – М.: Изд-во РАГС, 2008. – 233 с.

Дем'янюк В.В.

кандидат педагогічних наук, директор;

Михасюк К.В.

кандидат педагогічних наук,

заступник директора з навчальної роботи,

Відокремлений структурний підрозділ

«Рівненський економіко-технологічний фаховий коледж

Національного університету водного господарства

та природокористування»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ОН-ЛАЙН ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Сучасне українське суспільство здійснює значні перетворення системи професійної освіти в контексті європейських вимог. Соціально-економічні потреби реформування освітньої галузі, зростаюча роль інформаційно-комунікаційних технологій, їх проникнення в галузі професійної діяльності та сучасний ринок праці вносять суттєві зміни до загального розвитку суспільства, економіки,

системи економічної освіти в Україні, висувають нові вимоги щодо якості професійної підготовки спеціаліста економічного профілю.

Реалії сьогодення вимагають появи нової генерації економістів, які повинні володіти не тільки глибокими економічними знаннями, але й бути наділені новим економічним мисленням, здатні приймати самостійні професійні рішення, уміти опанувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, що використовуються в роботі економіста, бухгалтера, фінансиста. Окрім того, поява нових комп'ютерних програм у сферах бухгалтерського обліку, економічного аналізу, фінансів, банківських операцій ставить перед майбутніми економістами вимогу в оволодінні відповідними навичками роботи [2]. У зв'язку з цим особливу актуальність набуває питання удосконалення професійно-практичної підготовки майбутніх економістів, зокрема, вдосконалення організації виробничої практики студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та створення нових інноваційних методик її проходження.

Однією із найефективніших методик вдосконалення організації виробничої практики студентів є наближення навчального середовища до реальних умов майбутньої професійної діяльності через впровадження у практичну підготовку проекту «Он-лайн-практика».

Проект реалізується АТ КБ «Приватбанк» та АО «УКРСИББАНК» за підтримки Міністерства освіти і науки України [3; 4] та відповідає «дорожній карті» запровадження принципів дуальної освіти, розробленої за участю Комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти.

За умовами проходження практики банківська установа організовує процес проходження практики у online-режимі студенту, що включає вивчення навчального курсу на Інтернет-ресурсах банку та реалізацію його на практиці шляхом здійснення навчальних транзакцій за продуктами бази практики. Курс є інтерактивним, кожен розділ супроводжується питаннями, включає пізнавальні відео. За позитивних результатів проходження практики практикант може бути прийнятий на роботу після закінчення навчального закладу. Таким чином, проект передбачає не лише відпрацювання студентами-економістами програмних завдань виробничої практики, безкоштовне

дистанційне інтерактивне навчання найновіших банківських технологій та продуктів, а також можливість подальшого працевлаштування.

З метою обробки результатів он-лайн практики використовується система автоматизованого обліку навчання та відпрацювання програмних завдань. Функціональні можливості системи включають: обробку збільшеного обсягу навчальних даних (підсумовування балів, отриманих студентами при відпрацюванні індивідуальних та модульних завдань, підсумкового модульного контролю, випробування та ін.); автоматичний переклад оцінок (балів) за шкалами – за національним та ECTS, оперативний моніторинг поточної успішності студентів та оновлення бази даних оцінок, статистична обробка оцінок та, як наслідок, складання рейтингового списку студентів-практикантів.

Впровадження он-лайн практики у банківські установи сприятиме підвищенню фінансової грамотності майбутніх фахівців економічного профілю на основі використання сучасних інформаційних технологій, забезпеченню високого рівня конкурентоспроможності випускників, що володіють найсучаснішими інформаційними бізнес-технологіями.

Список використаних джерел:

1. Дубовик В. Сутність та види інноваційно-комунікаційних технологій навчання. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2017. № 15. С. 164–170.
2. Дудка У. Т. Підготовка майбутніх економістів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2019. 20 с.
3. Щодо впровадження он-лайн практики студентів в банках : Лист Міністерства освіти і науки України від 06.08.2014 № 1/11-1252. URL: <https://practice.privatbank.ua>
4. Щодо впровадження інноваційних методів організації проходження виробничої практики у дистанційному форматі : Лист Міністерства освіти і науки України від 04.06.2020 № 1/9-303. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/careers/online_practice_for_students/
5. Сушенцева Л.Л. Прогностичне обґрунтування формування професійної мобільності в умовах інформаційного суспільства. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*. 2012. № 1. С. 51–57.

Путіліна О.О.

курсант,

Науковий керівник: Гнидюк О.П.

кандидат педагогічних наук, доцент,

старший викладач,

*Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ НА РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Початок навчання в системі вищої професійної освіти для вчорашніх випускників середньої школи здебільшого має адаптаційний характер [1, с. 43–45]. Відбувається процес виявлення та з'ясування ступеня готовності до навчання за обраним фахом та в першу чергу, за рівнем підготовленості випускника школи до навчання в системі вищої військової освіти взагалі, оскільки досягнути фахові особливості на першому курсі навчання ще важко. Як відомо, навчання в такому навчальному закладі має особливий характер, обумовлений певними правовим полем, а саме військовими статутами, що вимагає діяти курсантський колектив за певними правилами, які зовсім інші ніж в цивільному закладі вищої освіти. Підвищені вимоги, дотримання військової дисципліни, проживання на території навчального закладу і несення служби в добових нарядах – невід'ємні атрибути курсантського буття.

Перший етап навчання у Національній академії Державної прикордонної служби України супроводжується інтенсивним і напруженим процесом адаптації до нових умов, виявляються курсанти, у яких виникають труднощі, пов'язані з рівнем їхньої готовності до навчання за обраним фахом. Якщо по теоретичних дисциплінах, адаптація проходить швидше, то курсанти на заняттях з фізичної підготовки мають незадовільні або слабкі результати, у зв'язку з великою кількістю часу, який приділяється фізичній підготовці у всіх її формах, необхідного для майбутніх офіцерів-прикордонників.

В результаті курсант починає змінювати своє ставлення до фізичної підготовки, як до явища негативного [2, с. 341–351].

За навчальним планом не передбачено часу на організацію з такими курсантами додаткових занять. Вони не встигають за відведений час на належному рівні засвоїти і відпрацювати фізичну вправу, як вже треба переходити до нової теми. Проблеми накладаються одна на одну і таким чином створюється комплекс фізичної неповноцінності. В цьому і полягає суть ключової проблеми фізичної підготовки і фізичного виховання курсанта.

Ця проблема рівною мірою торкається як невстигаючого курсанта, так і викладача. Вона проявляється в кількох аспектах. В першу чергу, курсант виключає з кола своїх інтересів питання, пов'язані з успішним фізичним розвитком. По-друге, причини своїх невдач у власному фізичному розвитку він починає шукати в методичній недосконалості проведення занять, в недостатній кількості годин, відведених на заняття з фізичної підготовки. Курсант починає шукати приводу уникати відвідування занять. Таким чином, проблема набуває ще більшої гостроти. Такі курсанти здебільшого скептично ставляться до можливості змінити свій фізичний стан на краще за допомогою занять. Все, що пов'язано з фізичною культурою і спортом, набуває для них негативного відтінку.

Під час проведення занять з фізичної підготовки з такими курсантами викладач може відчувати певний педагогічний дискомфорт, зумовлений демонстративним неприйняттям ними цінностей такого заняття. Така позиція може супроводжуватися симуляцією захворювань, порушенням дисципліни на заняттях, навмисним приверненням до себе надмірної уваги, зухвалою поведінкою.

Саме з такими аспектами проблеми і стикається викладач з фізичної підготовки частіше за все. Для викладача у даному випадку дуже важливо розібратися з причинами і мотивами такої поведінки і вибудувати таку методичну й виховну модель організації заняття з такими курсантами, яка сприяла оптимізації їх основних результатів.

Також ще одною проблемою сьогодення являється зменшення часу на викладання дисципліни «Фізична підготовка», тільки за останні 8 років загальна кількість часу зменшилась вдвічі, а державний іспит

взагалі «зник». Так можливо хтось подумає, що це не важливо, але коли можливо займатись з курсантами на заняттях, коли якщо вони планується тільки один раз в місяць згідно навчальної програми.

З плином часу, який характеризується постійним реформування системи вищої професійної освіти, самостійна підготовка чи індивідуальні завдання набувають все більшого значення. Саме на них покладається більшість завдань роботи курсантів, обсяг якої збільшується через, а часом для навчальних занять ні. Це ускладнює вирішення завдань з організацією додаткових занять з фізичної підготовки для зазначеної категорії курсантів, що реально вказує на наявність проблеми, її ймовірну наукову перспективу та необхідність пошуку реальних шляхів та методів її розв'язання.

Військовий колектив курсантів – це соціальна група, яка об'єднана на основі загального військового обов'язку для спільного вирішення завдань, оволодіння військовою справою, підтримання бойової готовності і ведення збройної боротьби з ворогом за інтереси Батьківщини. Тобто кожного дня курсанти одної навчальної групи знаходяться в ситуаціях, що потребують негайного вирішення. В ході виховання культури спілкування курсантів акцент робиться на єдність підрозділу, йде підготовка кожного військовослужбовця, що його життя не залежить лише від нього, є товариші, які завжди прийдуть на допомогу в складній ситуації.

Тому під час проблем курсантів з різними формами фізичної підготовки викладачу необхідно робити акцент на тому, що колектив не повинен відвертатися, а повинен спільними зусиллями, проведення профілактичної роботи від командирів відділень до начальника навчальної групи, а також тренування у вільний час в складі групи удосконалювати особисті якості курсантів, що мають гірші результати з фізичної підготовки.

Таким чином, курсант який має проблеми з фізичною підготовкою, не буде залишатись наодинці зі своєю проблемою, йому буде крім викладача допомагати, підбадьорювати, контролювати вірний товариш, надійний командир та побратим по зброї – його колектив. Отже психологічний вплив колективу на курсанта, що має незадовільні оцінки є не менш впливовим чим просто самомотивація.

Список використаних джерел:

1. Базилевич Н. Особливості формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до фізичної. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2012. № 2. С. 43–49.
2. Чудик А. В., Ткаченко І. В. Фактори психологічного впливу на формування морально-вольових якостей у прикордонників під час проведення занять з фізичного виховання. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 341–351. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadpcpn_2018_1_30

Семенець Л.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДІЯЛЬНІСНИЙ ВИМІР ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО РОЗВИТКУ МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Провідною діяльністю, що найбільшою мірою зумовлює формування і розвиток особистісних новоутворень здобувачів рівня вищої освіти, є навчально-професійна (згідно з діяльнісною концепцією). Тому процес підготовки майбутніх учителів фізики має здійснюватися у формі навчально-педагогічної діяльності – такої динамічної системи взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, що забезпечує навчання педагогічній діяльності.

Загальноприйнятою є думка про закономірності формування психічних новоутворень здобувачів, пов'язаних з навчально-професійною діяльністю: професійна ідентичність, професійна рефлексія, професійне мислення, готовність до професійної діяльності [1, с. 79]. Саме в процесі навчально-педагогічної діяльності формуються основні складові готовності здобувачів до професійно-педагогічної діяльності, націленої на розвиток математичних здібностей під час вивчення фізики в школі.

Продуктивності цього процесу слугують особливості студентського вікового періоду: максимальний рівень розвитку фізичних і

психологічних властивостей; вищих психічних функцій: сприймання, увага, пам'ять, мислення, мова, емоції, почуття. Перетворення мотиваційного компоненту діяльності, усієї системи ціннісних орієнтацій особистості, інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією характеризують студентський вік як центральний період формування характеру та інтелекту.

До головних новоутворень студентського віку дослідники відносять усвідомлення своєї індивідуальності, неповторності, становлення самосвідомості й образу «Я» [3, с. 63]; формування концептуально-парадигмального мислення, що характеризується здатністю прийняти нову науково обґрунтовану парадигму та здібностями викласти її концептуально у вигляді системи теоретичних положень.

Одним із важливих елементів у структурі Я-концепції студентів є професійна самооцінка – оцінка себе як суб'єкта професійної діяльності. Операційно-діяльнісний аспект самооцінки пов'язаний з оцінюванням себе як суб'єкта діяльності й виражається в оцінюванні досягнень (системи професійних знань, умінь і навичок), рівня компетентності й стилю діяльності. Особистісний аспект професійної самооцінки виражається в оцінюванні власних якостей у зв'язку з ідеалом образу Я-професійне [2, с. 276–277]. Самооцінка, що здійснюється на функціональному рівні, передбачає оцінювання концептуальної, дидактико-методичної, фахової, управлінської, психологічної та діагностичної готовності до розвитку математичних здібностей на уроках фізики. Самооцінка особистісного рівня готовності дозволяє встановити, наскільки сформовані особистісні якості (виміри) забезпечують розвиток математичних здібностей.

З огляду на проблему формування професійно-педагогічної готовності до реалізації розвивальної функції навчання – розвитку математичних здібностей в ході вивчення фізики, вважаємо, що підготовка майбутніх учителів фізики має ґрунтуватися на концепції розвивальної професійно-педагогічної освіти. Тому в дослідженні дотримуємося концептуальної моделі навчально-педагогічної діяльності, в основу якої покладено ідею саморозвитку й самоактуалізації особистості в провідній діяльності.

Потребово-мотиваційний компонент навчально-педагогічної діяльності визначає особистісні цінності, які утворюють аксіологічну

систему розвивальної освіти: навчально-професійний інтерес; успіх, визнання; відповідальність, обов'язок; саморозвиток, самовдосконалення; самоактуалізація.

Задачну структуру навчально-педагогічної діяльності, що забезпечує формування професійної готовності до розвитку математичних здібностей на уроках фізики, репрезентує проектувальний компонент.

Конструктивний компонент навчально-педагогічної діяльності передбачає побудову навчально-професійних моделей – способів дій (операцій), що застосовуються в типових задачних ситуаціях. Створені моделі задають програму діяльності на двох теоретичних рівнях: у системах «вчитель – учень» і «викладач – здобувач». Перша педагогічна система забезпечує розвиток математичних здібностей учнів у процесі навчально-математичної діяльності, а друга – реалізовує діяльнісний підхід у процесі формування професійної готовності майбутніх учителів до розвитку математичних здібностей.

Реалізаційний компонент передбачає покрокове втілення побудованих навчально-теоретичних моделей у процесі підготовки майбутніх учителів фізики. Основу цього компонента складають уміння й навички виконувати дії (операції), до яких зводиться розв'язування навчальних, навчально-педагогічних, дослідницьких задач.

Рефлексивний компонент навчально-педагогічної діяльності забезпечує усвідомлення набутого навчального й педагогічного досвіду щодо реалізації розвивальної функції навчання фізики. Передбачає самоаналіз процесу та результатів навчально-педагогічної діяльності, націленої на формування професійної готовності до розвитку математичних здібностей в процесі вивчення фізики.

Список використаних джерел:

1. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. Київ : ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
2. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : [навчальний посібник]. Київ : Академвидав, 2006. 360 с.
3. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : [навчальний посібник]. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Гусейнова Т.Е.

студентка,

Науковий керівник: Суятинова К.Є.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Криворізький державний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ

Велике значення в формуванні рівня творчої самостійності дошкільників має професійна майстерність вихователя, його керівництво активною пізнавальною та творчою діяльністю дитини, правильна і раціональна організація видів самостійної роботи, пов'язаної з подоланням дітьми певних труднощів і підведення підсумків виконання, об'єктивна оцінка роботи.

Відмінність інтерактивних вправ і завдань від традиційних полягає в тому, що виконуючи їх, дошкільники не стільки закріплюють раніше вивчений матеріал, скільки вивчають новий. Тому, організовуючи освітній процес, який спирається на використанні інтерактивних методів навчання, треба враховувати включеність до процесу пізнання всіх дітей. Спільна діяльність означає, що кожен вносить свій особистий індивідуальний внесок. У процесі роботи йде обмін знаннями, ідеями, засобами діяльності.

Мета статті: теоретично обґрунтувати розвиток творчої самостійності дітей раннього віку засобами інтерактивних технологій.

Аналіз дошкільної практики показав, що актуальною на сьогодні залишається проблема зниження пізнавального інтересу та творчої самостійності дошкільників. У зв'язку з цим робота педагога спрямована на такі форми і методи навчання, які орієнтовані на краще засвоєння дітьми навчального матеріалу, підвищення якості вмій і навичок, реалізацію на практиці принципів педагогіки співробітництва, на формування творчої особистості, яка здатна

самостійно осмислювати і аналізувати процеси та явища всесвіту шляхом активізації пам'яті, уяви, на розвиток швидкості та гнучкості мислення, оригінальності, допитливості, сміливості як основних ознак творчих здібностей дітей [1, с. 26].

Творча самостійність за О. Асмоловим – це здатність людини «діяти в невизначених ситуаціях». Дослідник К. Платонов це поняття визначає як «здатність виконувати визначену діяльність або діяти в нових умовах». На думку Л. Ітельсона, творча самостійність – це «здатність використовувати дані, знання чи поняття, оперувати ними для виявлення суттєвих властивостей речей і успішного розв'язання теоретичних і практичних задач» [3, с. 23].

Упровадження нових підходів до освітнього процесу, що орієнтований на розвиток інтелектуально творчого потенціалу дошкільників з метою підвищення його ефективності, відбувається завдяки застосуванню сучасних інтерактивних технологій. Ю. Фокін, вивчаючи використання інтерактивних методів навчання, визначає їм таке трактування: «Інтерактивні методи навчання орієнтовані на більш широку взаємодію дітей не тільки з вчителем, але й один з одним і на домінування активності у процесі навчання» [2, с. 114].

У результаті аналізу наукової літератури, дійшли висновку, що інтерактивне навчання має на меті:

- 1) створення умов для залучення всіх дітей до процесу пізнання;
- 2) формування у дошкільників як предметних, так і загально-навчальних компетентностей;
- 3) створення атмосфери співпраці, взаємодії;
- 4) розвиток комунікативних якостей і здібностей;
- 5) створення комфортних умов навчання, які б викликали у кожної дитини відчуття своєї успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, неповторності, значущості [2, с. 115].

Виокремлюють наступні принципи інтерактивного навчання:

- 1) принцип відкритого зворотного зв'язку. Забезпечення можливості висловлення учасниками групи думок, ідей чи заперечень щодо поставлених завдань. Саме завдяки активному використанню зворотного зв'язку учасники групи дізнаються, як інші люди сприймають їхню манеру спілкування, стиль мислення, особливості поведінки [1, с. 25];

2) принцип експериментування. Забезпечення активного пошуку дошкільниками нових ідей і шляхів вирішення поставлених завдань. Цей принцип дуже важливий і як зразок стратегії поведінки в реальному житті, і як поштовх до розвитку творчості й ініціативи особистості;

3) принцип рівності позицій. Він означає, що вчитель не прагне нав'язати дітям своєї думки, а діє разом та нарівні з ними. Своєю чергою, кожен дошкільник має змогу побувати у ролі організатора, лідера.

Виділяємо наступні інтерактивні технології, завдяки яким відбувається розвиток творчої самостійності учнів. «Робота в парах» – технологія, яку можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі діти отримують можливість говорити, висловлюватись. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватися, критично та творчо мислити, вміння переконувати й вести дискусію [4, с. 34].

«Роботу у мікрогрупах та групах» – відносять до більш дійових інтерактивних форм навчання. Впроваджувати групову роботу слід поступово. Спочатку педагоги привчають дітей співпрацювати у фронтальній навчальній діяльності. Коли дошкільники засвоїли прийоми та правила колективної співпраці, тоді вони готові працювати у складі малої групи [4, с. 34]. Однією із самих простих та цікавих для дітей є технологія «Мікрофон», під час якої діти вчаться висловлювати свої думки, ділитися враженнями та уважно вислуховувати інших.

«Мозковий штурм» – ефективний метод колективного обговорення проблеми чи завдання, пошук рішень, який спонукає учасників виявляти свою уяву та творчість. Він передбачає вільне висловлення думок усіх учасників і допомагає знаходити багато ідей та рішень. Необмежене поле діяльності для використання технологій «Рольова гра», «Програвання сценки», «Драматизація». У ході гри діти «розігрують у ролях» визначену проблему або ситуацію.

Серед інтерактивних технологій навчання своє місце знайшов метод «асоціативного куща». Головна ідея його – на початку заняття педагог визначає одним словом тему, над якою буде проводитися робота. Дошкільники згадують все, що виникає у пам'яті стосовно цієї теми (слова). Спочатку висловлюються і фіксуються найстійкіші асоціації,

потім другорядні. «Куш» асоціацій поступово «розростається». Цей метод можна використовувати на будь-якому етапі заняття [4, с. 34].

Отже, науковцями і практиками визнано, що отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток творчої самостійності, особистісних якостей, набуття певних компетентностей особистості дошкільника є найефективнішими, якщо в навчальному процесі використовують інтерактивні технології, зокрема: робота в парах, мікрофон, рольова гра, робота у мікрогрупах, асоціативний куш тощо.

Отже, теоретичний аналіз наукових досліджень дозволяє стверджувати, що метою процесу розвитку творчої самостійності особистості є самореалізація особистості, виявлення унікальності в довільній сфері людського життя. Значимість у розв'язанні завдань творчого розвитку особистості передбачає комплексний підхід до вирішення проблеми реалізації навчальних, розвивальних та виховних цілей. Знання, вміння і навички, що дошкільники одержують на заняттях, мають методологічне значення. Вони мають можливість пізнавати об'єкти реального світу, власноручно їх створювати і перетворювати на основі певних технологічних прийомів.

Сучасний педагог в освітньому процесі повинен намагатися вдосконалювати свою роботу, використовувати нові технології, форми, засоби, прийоми. Отже, використання інтерактивних технологій надає можливість для розвитку творчої самостійності дошкільників, організації ділової співпраці з метою вирішення поставленої навчальної проблеми. Вільне спілкування на уроці, висловлювання власної думки, повага до думки, повага до думки оточуючих – необхідні умови, що забезпечують ефективність нових технологій.

Список використаних джерел:

1. Гаркава Н. Інтерактивне навчання. Практичні поради. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. Київ : Райдуга, 2012. С. 25–26.
2. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки. Харків: Веста : Видавництво «Ранок», 2007. С. 54–58.
3. Запісочна Л. Засоби розвитку творчості дитини. *Біологія. Шкільний світ*. Київ: Педагогічна думка, 2012. С. 23–25.
4. Косяк Н. Інтерактивне навчання як інноваційне педагогічне явище. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2013. С. 34–40.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Жданкіна А.В.

аспірант,

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ПИТАНЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Явище патріотизму, поза сумнівом, існувало задовго до утворення сучасних цивілізацій. Воно знаходило відображення у працях істориків, філософів, мислителів. Давньоримський політичний діяч, філософ і літератор Цицерон писав: «Основа всієї держави складається з правильного виховання юнацтва» [3]. Відповідно до цього твердження можна зробити висновок, що проблема патріотичного виховання виникла ще за розвитку древніх цивілізацій.

Давньогрецький філософ Платон у своєму діалозі «Держава» також розглядав поняття патріотизму, використовуючи сполучення слів «спільне благо» – теперішній еквівалент поняття «патріотизм». Згідно з положеннями Платона, саме спільне благо – це найвища цінність та основний принцип функціонування ідеальної держави. Між громадянином та державою відбувається взаємодія: громадянин турбується про інтереси держави, котра, в свою чергу, забезпечує інтереси громадянина. Поза межами своєї держави громадянин не здатен повноцінно реалізувати себе; при цьому держава може приймати зовнішні виклики лише за умови наявності спільних сил громадян [5]. Як зазначає з приводу положень Платона С.Б. Широков, «...таку солідарність можна розглядати як відсутність суттєвих суперечностей усередині суспільства» [7, с. 25].

На думку Платона, не менш важливим принципом функціонування держави є справедливість. Дане поняття виконує роль балансира між інтересами держави та її громадян. Справедливість як принцип регулює дії та вчинки всіх громадян та відносин між ними. Цей

принцип дозволяє консолідувати громадян, долаючи певні розбіжності у поглядах на вирішення глобальних питань державного значення. Таким чином, закони держави, що функціонує за принципом справедливості, основною метою ставлять благополуччя всіх громадян, а не лише окремих верств населення – тобто благо всієї держави. Це допомагає досягнути довіри до влади; але при цьому громадянин зобов'язується виконувати закони, якщо він позиціонує себе патріотом [5].

В певній мірі думку Платона продовжив давньогрецький філософ Арістотель, який описує більш раціональні риси патріотизму і характеризує дане явище як тотожне поняттю «громадськість». Так, патріотизм громадян – це один зі складників, який гарантує добробут держави. За важливістю проявів суто воєнно-героїчний складник поступається першості більш широким громадянським проявам: виконанню цивільних обов'язків добропорядного громадянина в економіці, політиці, мистецтві, науці та інших сферах суспільного життя, у тому числі у воєнній сфері, але без її домінанти. Виховання такого громадянина вважається однією з основних функцій держави [1].

У творі «Повчання Володимира Мономаха дітям» Київський князь радить своїм дітям любити Батьківщину, захищати її від ворогів, трудитися, бути хоробрими, гуманними, чуйними до людей, поважати старших, жаліти дітей, сиріт, поважати жінок [6].

Одним із представників західноєвропейської філософської думки, Гегелем, патріотизм розглядається як прагнення досягти загальних цілей та інтересів держави, які апіорі мають вищий пріоритет стосовно будь-яких особистих, групових та навіть суспільних інтересів. Держава як вища форма організації суспільства і вища цінність є головним об'єктом вищих почуттів і помислів особистості та суспільства, у тому числі патріотичних [2].

На переконання дослідників, «...найширше у понятійному та історичному аспектах патріотизм розкрито в Енциклопедичному словнику Брокгауза й Ефрона. У ньому зазначається, що історичні корені патріотизму, як любові до батьківщини, сягає кочового побуту і ґрунтується на кровному зв'язку між членами роду і племені. В його основі – співпадання почуття громадської солідарності з сімейним почуттям», – підкреслено у науковій праці сучасної дослідниці [4, с. 103].

У подальшому, згідно переконань авторки, патріотизм отримує нове специфічне значення – любов до рідної землі, належність до культурного середовища, громадянськості. Поряд з цим набувають розвитку такі елементи патріотизму як доброчесність, моральні зобов'язання, вдячність батькам тощо [4, с. 103].

Продовжуючи думку про сутність феномену патріотизму через призму історії, авторка підкреслює роль родинно-племінних відносин, у яких акумулювалися почуття відданості роду, племені, родині і, врешті, Батьківщині. Однак суспільно-історичні реформації значно розширили границі, значення та смисли патріотизму в духовно-особистісному та соціальному аспектах. У зв'язку з цими перетвореннями патріотизм став квінтесенцією національної ідеї, свідомості, світогляду. Втім, на думку авторки, означені категорії не менш ґрунтовно розглядаються у галузі філософії [4, с. 104].

Отже, розглянуті положення про філософські та історичні першооснови патріотизму свідчать про те, що любов до Батьківщини, громадянськість наділялися духовним значенням і розглядалися як невід'ємна складова у взаємодії людини та державою.

Список використаних джерел:

1. Арістотель. Політика // пер. з давньогрец. О. Кислюк. – Київ, 2000. – 239 с.
2. Гегель Г.В. Феноменологія духу. – Київ, 2004. – 278 с.
3. Лентано М. Цицерон : між риторикою і політикою // Історія європейської цивілізації. Рим / під ред. Умберто Еко; пер. з італ. – Харків: Фоліо, 2014. – С. 779–784.
4. Онопрієнко О.В. Патріотичне виховання як науково-педагогічна проблема: понятійний аспект // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2007. – № 21. – С. 103–110.
5. Платон. Держава // Платон ; пер. з давньогрец. Д. Коваль. – Київ: Основи, 2000. – 355 с.
6. Шемчушенко Ю.С. Повчання Володимира Мономаха. – Київ: Укр. енцикл. ім. М.П. Бажана, 2002. – 720 с.
7. Широков С.Б. Явище патріотизму: структурний аналіз // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2019. – № 2(41). – С. 25.

Семенюк С.В.

викладачка,

*Державний торговельно-економічний університет;
аспірантка лабораторії морального, громадянського
та міжкультурного виховання,
Інститут проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ НАРОДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

На сьогодні Україна активно налагоджує співробітництво з країнами Європи, а також здійснює обмін професійним досвідом в різних сферах, а саме: економічній, соціальній, технологічній, освітній тощо. Основою такого обміну є навчання українських студентів в закладах вищої освіти європейських країн за відповідними освітньо-професійними програмами.

Студенти мають адаптуватись до нового соціального середовища, де існують свої традиції та культура, які є унікальними і своєрідними, та відрізняються від українських. При цьому, студентський вік характеризується активним розвитком моральних, етичних та естетичних якостей особистості. Студентами здійснюється активне пізнання світу і формується їх ставлення до різноманітних подій, явищ, матеріальних та нематеріальних об'єктів, в цей період відбувається становлення характеру, зміни в мотивації і в системі ціннісних орієнтацій. Отже, виховний процес у закладах вищої освіти повинен бути спрямований на позитивне сприйняття традицій і культури інших країн, а також побудову гармонійних стосунків в студентському колективі в цілому. Важливими європейськими цінностями, на яких базується успішна взаємодія між студентами, є повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права, повага до прав людини, у тому числі представників національних меншин.

Враховання вікових і соціальних-психологічних особливостей студентів надає можливість визначити методи виховання і створити

ефективні педагогічні умови для виховання позитивного ставлення до національної самобутності народів студентів закладів вищої освіти.

Для дослідження категорії позитивного ставлення звернемо увагу на більш широку наукову категорію «ставлення», що розглядалась в педагогічній і психологічній науці у різних аспектах. Поняття «позитивного ставлення» є її складовою. Так, І. Д. Бех зазначає, що, «власне, ставлення особистості впливає у процесі накладання її емоції на предмет, який вона певною мірою усвідомлює, пізнає». Категорія «ставлення», на його думку, є ключовою для процесу формування і розвитку особистості, оскільки за її допомогою розкривають становлення смислового зв'язку, єдності людини і світу, самого змісту цієї єдності: чи буде вона морально-конструктивною чи деструктивною стосовно індивіда [1, с. 155]. Л. А. Гуцан вказує, що «теоретичні й експериментальні дослідження, пов'язані з вивченням поняття «ставлення», можна звести до кількох основних напрямів: 1) здійснення психологічного аналізу впливу ставлення особистості до певних видів діяльності; 2) виділення структурних компонентів позитивного ставлення, які опосередковують успішне виконання людиною визначеної праці [2, с. 49]. З. Р. Амет-Уста зазначає, що виходячи із змісту наукових положень, можна дати таке визначення категорії «ставлення» – це суб'єктивний, заснований на індивідуальному досвіді, вибіркового зв'язок людини з різними значущими для неї сторонами дійсності [3, с. 23]. В тих чи інших аспектах категорію «ставлення» досліджували і інші науковці.

Л. С. Марущак у дослідженні виховання позитивного ставлення до праці в учнів 5-7 класів шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності зазначає, що позитивне ставлення до праці включає: сукупність мотивів та позитивних емоцій; прагнення покращити наявні трудові вміння і навички, які обумовлюють потребу в праці як у життєвій необхідності; усвідомлення суспільної необхідності та особистісної значущості праці; знання про роль трудової діяльності в житті людини; необхідності й обов'язку до праці; комплекс моральних якостей; наявність точних загально-трудова уміння і навичок. Автор також деталізує кожне з зазначених положень та відмічає, що «позитивне ставлення до праці відбивається у потребах, мотивах, оцінках, інтересах, знаннях, поведінці» [4, с. 8].

Близьким до поняття «позитивне ставлення» є поняття «доброчинного ставлення», яке досліджувала З. Р. Амет-Уста. Науковець, зокрема зазначає, що «доброчинне ставлення до людей різних національностей

у дітей старшого дошкільного віку – емоційно-позитивне ставлення до представників різних етнічних груп, що виявляється у розумінні й прийнятті дитиною їхньої етнічної самобутності, стійкому інтересі до життя, побуту та культури, а також підтриманні з ними дружніх відносин у різноманітних видах діяльності» [3, с. 27].

Перебуваючи у країнах Європи на навчанні, студенти мають багато можливостей для спілкування і отримання інформації про народи і країни, їх традиції та звичаї, особливості культури та цінності. Вони схильні до аналізу і критичного осмислення отриманої інформації, формування власної думки щодо глобальних процесів і подій у світі. Виховний процес, що сприяє розвитку гармонійної особистості, має засновуватись на знаннях про національні традиції і звичаї, повазі до культури і мови, мати своє продовження в родині і в громаді. Таке виховання складає основу знань і моральних цінностей, які згодом можуть бути переосмислені та розвинуті студентською молоддю, втілені у їх світогляд. Таким чином, результатом виховання у студентів закладів вищої освіти позитивного ставлення до національної самобутності інших народів має стати, насамперед, усвідомлення ними власної унікальності та унікальності інших. Також, враховуючи базові європейські цінності, які активно мають реалізовуватись і в системі освіти України, виховання позитивного ставлення до національної самобутності інших народів у студентів закладів вищої освіти спрямовується на толерантне сприйняття студентами іншої національної культури, їх здатність розуміти почуття, потреби і проблеми інших, вміння відстоювати свою позицію та протидіяти дискримінації за національною ознакою.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : Вибрані наукові праці. Чернівці : Букрек, 2015. Т. 1. 837 с.
2. Гуцан Л. А. Виховання у молодших школярів позитивного ставлення до традицій і звичаїв українського народу у процесі художньо-трудової діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2005. 227 с.
3. Амет-Уста З. Р. Виховання доброзичливого ставлення до людей різних національностей у дітей старшого дошкільного віку в поліетнічному середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2014. 212 с.
4. Марущак В. С. Виховання позитивного ставлення до праці в учнів 5-7 класів шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2006. 20 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Голинська М.М.

студентка,

Тернопільський національний педагогічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Стратегічним завданням сучасної системи освіти в контексті інноваційної інформатизації суспільства є прискорення позитивних перетворень, забезпечення інтелектуальних ресурсів та наукових розробок імплементацією інноваційних технологій у всі сфери людської діяльності. Основним завданням сучасності є формування цілісної комп'ютерної мережі для забезпечення якісної освіти та науки, розробки системи індивідуалізованої освітньої системи на тривалий період, яка базується на інноваційних педагогічних технологіях [1].

Процес реалізації педагогічних інновацій на уроках української мови в загальноосвітній школі базується на цілеспрямованій зміні, яка включає елементи стійких інновацій у діяльність навчального закладу, ефективно впливаючи на його розвиток та функціонування. Інноваційні педагогічні технології в загально-педагогічному дискурсі трактуються як систематичний метод формування, застосування та визначення всього навчального процесу з урахуванням технічних та людських ресурсів та їх взаємодії, метою якого є оптимізація форм навчання [2].

Застосування інноваційних технологій навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі мають реалізовувати наступні завдання: формувати комунікативну компетентність у здобувачів освіти та сформувати соціокультурну компетентність у контексті соціально-культурної адаптації до національної системи освіти.

Відповідно до цих завдань зміст курсу української мови та його структура визначається на основі таких аспектів навчання, як загальнолітературна мова або нейтральний стиль мовлення, науковий стиль мовлення та реалізація розмовної практики в соціокультурному

аспекті. Усі аспекти курсу української мови викладені в методичних матеріалах, які представлені у форматах навчально-методичних комплексів, які представлені блоками матеріалів методичного та дидактичного, навчально-навчального характеру.

Практичні заняття української мови проводяться на основі різних форматів наочності та технічного забезпечення: з використанням наочності, представленої на папері; з використанням презентацій або медіапрезентацій; з використанням інтерактивної дошки або персональних комп'ютерів, необхідних для доступу до Інтернет-ресурсів як джерел навчальних матеріалів; на основі аудіо- або відеоблоків; на основі випадків проблемних мовленнєвих ситуацій, представлених у аудіо- або відеоформі; на основі застосування гейміфікації освітнього процесу. Набувають популярності нетрадиційні форми проведення практичних мовних занять, такі як: урок-екскурсія, урок інтелектуальної гри, урок-диспут, урок-олімпіада тощо [3].

На думку дослідників, ключові аспекти, які сприяють успішному вивченню української мови в середовищі з інноваційними технологіями та на базі застосування гейміфікації, особливо у веб-середовищі, включають наступне:

1) інституційна підтримка з відповідною технологією для задоволення потреб здобувача освіти у середовищі вивчення української мови (наприклад, вимоги до програмного та апаратного забезпечення, високошвидкісний Інтернет);

2) конкретні інструкції та навчання здобувачів освіти для забезпечення безперервного навчання (наприклад, технологічне програмне забезпечення);

3) автентичні цифрові можливості мовної взаємодії між здобувачами освіти [4, с. 128].

У відповідності до концепції Education 3.0, яка зосереджена на здобувачі освіти та передбачає особисту траєкторію для кожного та концентрує увагу на нові вміння та навички, які здобуваються здобувачами освіти, а не на простих оцінках, як доказ того, що якийсь конкретний предмет був засвоєний. Для успішного впровадження концепції Education 3.0 використання інноваційних технологій навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі стає не примхою, а необхідністю. На рисунку 1 відображено інноваційні технології навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі.

Інноваційні технології навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі	
→	1. Інструменти для створення мультимедійних презентацій: <i>Genially, Video Puppet, Screencast-o-Matic.</i>
→	2. Інструменти для створення інтерактивних вправ: <i>Kahoot!, Plickers, Quizizz, Learningapps, Quizlet.</i>
→	3. Інструменти для створення тестів: <i>OnlineTestPad, iLearn, Stepik, Testmoz, Google Forms, Socrative, Answergarden.</i>
→	4. Платформи MOOC для дистанційного навчання: <i>Coursera, edX, XueetangX, FutureLearn, Udacity, Arzamas, General Assembly, Khan Academy.</i>
→	<p>5. Інтерактивні платформи MOOC для вивчення української мови:</p> <p>1) <i>Duolingo</i> – це платформа, де розроблені уроки, до кожного із яких передбачено вирішити завдання у формі аудіювання, завдання із перекладу і завдання з розмовної лексики; пройшовши один із курсів цієї платформи, студент може вивчити приблизно 2000 нових слів;</p> <p>2) «<i>FunEasyLearn</i>» – додаток, який надає змогу вивчити українську мову тут можна вивчити слова, а також можна «докупити» більшу кількість слів, оскільки перша тисяча – безкоштовна;</p> <p>3) «<i>Simply Learn Ukrainian</i>» – додаток, який дозволяє вивчати не лише базові слова, а й фрази, які можуть знадобитися під час подорожі або шопінгу;</p> <p>4) «<i>Вчимо і граємо</i>» – додаток, за допомогою якого вивчає слова. Безкоштовними є алфавіт і звичайні слова, а от за дієслова потрібно буде доплатити 69,99 гривні. В даному додатку слова погруповані по темах, крім слів з перекладом можна побачити транскрипцію, що надасть змогу навчитися правильно вимовляти їх.</p> <p>5) «<i>Р.І.Д</i>» – додаток, де можна вивчити нові красномовні слова. В даному додатку можна пропонувати власні слова розробникам, аби Р.І.Д розширював власний «словниковий запас», де даний додаток свого роду є грою.</p> <p>6) «<i>Мова. ДНК нації</i>» – додаток, який надасть змогу вивчити фразеологізми, синоніми, правильне розставлення наголосів і орфографію, а також сприяє уникненню найпопулярніших «вкраплень» суржику.</p> <p>7) «<i>Вивчайте лексику</i>» – додаток корисний для тих, хто не володіє українською мовою, та надає змогу вивчити базові слова та фрази (близько 10 тисяч слів).</p> <p>8) «<i>Тлумачний словник української мови</i>» – додаток, яка дозволить вивчити нові слова.</p>

Рис. 1. Інноваційні технології навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі

Джерело: сформовано автором на основі [4; 5]

Успішне впровадження інноваційних технологій навчання на уроках української мови в загальноосвітній школі дозволяє індивідуалізувати та персоналізувати навчальний процес в контексті викладання української мови, оскільки здобувачі мають можливість закрити деякі прогалини в знаннях у позаурочний час, використовуючи, наприклад, деякі ігрові симулятори [6].

Таким чином, застосування інноваційних технологій навчання в загальноосвітній школі в контексті викладання української мови має характеризуватися: різноманітністю та варіативністю, можливістю модифікувати навчальний матеріал; складністю викладу навчального матеріалу відповідно до ранжування, пріоритетності та домінування виду мовленнєвої діяльності, необхідної для досягнення успіху у формуванні вмінь і навичок з усіх видів мовлення.

Список використаних джерел:

1. Fuchs T., Woessmann L. Computers and student learning: Bivariate and multivariate evidence on the availability and use of computers at home and at school. 2005. URL: <https://www.ifo.de/DocDL/IfoWorkingPaper-8.pdf> (дата звернення: 24.04.2022).
2. Leicht A., Heiss J., Byun W. J. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Issues and trends in Education for Sustainable Development. Education on the move. Paris, 2018. 271 p.
3. Leshchuk S.I., Belikov A.B., Muliar V.I., Oleksin Yu.P., Mitina L.S. et al. Innovative approaches to personal development and health improvement. Monographic series «European Science». Book 4. Part 10. 2021. 184 p.
4. Ikonnikova M., Komochkova O. Modern online platforms and digital technologies in teaching linguistics in the us higher education practice. *Information Technologies and Learning Tools*. 2019. Vol. 73. Iss. 5. P. 125–134.
5. Вдовіна О.О. Аналіз інтернет-ресурсів для вивчення української мови як іноземної. «Молодий вчений». 2020. № 7.1 (83.1). С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-83.1-8> (дата звернення: 24.04.2022).
6. Sadovets, O., Martynyuk, O., Orlovska, O., Lysak, H., Korol, S., Zembytska, M. Gamification in the Informal Learning Space of Higher Education (in the Context of the Digital Transformation of Education). *Postmodern Openings*, 2022, 13(1), 330–350. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.1/399> (дата звернення: 24.04.2022).

Логвиненко О.Л.

студент;

Соболь Д.В.

студент,

Науковий керівник: Сміліченко Я.Б.

старший викладач,

*Херсонський навчально-науковий інститут
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

XXI сторіччя – визначається таким фактом як інформатизація суспільства, визначальною властивістю якого є трансформація інформації в єдиний виробничий ресурс. Тому фахова підготовка спеціалістів, їх інформаційна культура й спеціальна готовність до застосування інформаційних технологій потребують своєрідної уваги та являють собою гарантію уведення новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі. Уведення сучасних інформаційних технологій забезпечують покращання навчально-виховного процесу, доступність освіти, навчання молодшої генерації до життєдіяльності в інформаційному товаристві. Бурхливий зріст інформаційних технологій, впровадження їх у розбіжні види діяльності потребують нових підходів до їхнього вжитку та вдосконалення, збільшення ефективності академічного процесу. Вивчення останніх розвідок, яке здійснювалось вченими в галузі підняття ефективності навчального процесу на ґрунті вживання інформаційних технологій демонструє, що це питання завжди буде актуальним та безперервно буде удосконалюватися в зв'язку зі жвавим розвитком інформаційних технологій. Питанням інформатизації освіти займалися В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, І. Захарова, Ю. Машбиць, Н. Морзе, Є. Полат, С. Сисоєва, І. Роберт та ін.

На думку В. Бикова, «Інформатизація освіти – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та

управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує» [1, с. 140]. Базовим підґрунтям інформаційних технологій бувають програмно-технічні прийоми, що вживають належні програмні продукти. Інформаційні технології можуть вирішувати проблеми навчання фаховому спілкуванню, активізувати академічний процес за рахунок збільшення ритму, індивідуалізації навчання, моделювання різних ситуацій, зростання активного часу того, хто вчиться, підвищення дидактичних матеріалів.

Р. Гуревич, М. Кадемія та М. Козяр у своїй монографії виділяють такі переваги застосування інформаційних технологій у освітньому процесі:

- «організація пізнавальної діяльності шляхом моделювання;
- імітація типових ситуацій професійного спілкування за допомогою мультимедіа;
- застосування одержаних знань в нових ситуаціях;
- ефективність тренування знань і вмінь, що засвоюються;
- автоматизований контроль результатів навчання;
- здатність здійснювати зворотний зв'язок;
- розвиток творчого мислення;
- можливості об'єднання в навчальних програмах візуальної та звукової форм» [2, с. 54].

Уведення інформаційних технологій в навчальний процес, завбачає їх застосовування під час вивчення навчальних дисциплін. Як доводять наукові дослідження вчених, завдяки інформаційним технологіям набагато покращується керування навчальним процесом, удосконалюється його педагогічна ефективність.

Застосовування інформаційних технологій в освіті вимагає ґрунтовної комп'ютерної підготовки, що містить в собі вагомий мотиваційний складник. Комп'ютер пропонує педагогам вищої освіти перспективу втілювати індивідуалізацію та диференціацію у навчальний процес. Сам же комп'ютер являє собою у вигляді незалежного інструктора-машини. Більше того, комп'ютер гарантує збереження особистих даних, користувач має перспективу бачити особисті помилки, виконувати належне їх коректування, бачити власні результати.

Зважаючи те, що сьогодні розробляються та всебічно вживаються мультимедійні програмно-педагогічні матеріали на будь-яких етапах занять, розкривається перспектива їх використання під час проведення аудиторних занять, додаткових занять, для самостійної роботи.

На підґрунті вищевказаного та належних наукових розвідок можна виокремити подальші позитивні фактори інформаційних технологій, що підвищують ефективність отриманих знань у здобувачів:

1. «Індивідуалізація та диференціація навчання.
2. Підвищення активності.
3. Допомагають інтенсифікувати навчальний процес.
4. Підвищення мотивації навчання.
5. Створює умови для самостійної роботи.
6. Сприяє формуванню самооцінки в учнів (студентів).
7. Створює комфортне середовище навчання» [2, с. 55–56].

Застосування засобів зв'язку (електронна пошта, глобальна, регіональна й локальна мережа) встановлює для навчання перспективу реалізувати на думку:

- «оперативне передавання на відстані інформації будь-якого обсягу і виду;
- інтерактивний, оперативний зв'язок;
- доступ до різноманітних джерел інформації;
- організацію спільних телекомунікаційних проєктів;
- спілкування та обговорення проблем, участь у телеконференціях, Вебінарах, чатах, форумах, блогах та ін.» [2, с. 59].

На даний час в навчальному процесі часто вживають розмаїті програмні комплекси, і теж більш складні – вузькоспеціалізовані, але й вони не задовольняють усіх вимог викладачів, тому з'являється необхідність у виробленні та пристосуванні особистих програмно-педагогічних матеріалів. Розвиток мережних технологій надає колосальні перспективи доступу до грандіозних об'ємів інформації, збереження та передавання її.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. – К., 2009. – 684 с.
2. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. – Львів, 2012. – 502 с.

Снігур О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДОДАТКИ ТА ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Існує багато на сьогоднішній день додатків програм та платформ для організації навчальної діяльності студентів за умов дистанційного навчання. Всі вони схожі між собою, однак володіють характерними відмінностями. Найбільш популярними на даний час є Google Meet і Zoom. Але є альтернативи, які дозволяють організувати навчальний процес у реальному часі.

Зокрема, в період з 2015 по середину 2016 року Zoom Video Communications оголосила про вбудовану підтримку Skype для бізнесу та інтеграції зі Slack. Skype для бізнесу (попередня назва Microsoft Office Communicator та Microsoft Lync) – комунікаційна програма-клієнт, яка дозволяє користувачам спілкуватися між собою в реальному часі, використовуючи різні види комунікацій: миттєві повідомлення, відео та голосовий зв'язок, загальний доступ до робочого столу, конференцій, передачі файлів. У програми також присутня власна серверна частина. Тим самим програма є клієнтом об'єднаних комунікацій і дозволяє учням і викладачам спілкуватися та обмінюватися інформацією [4].

Microsoft Teams – корпоративна платформа, яка поєднує в робочому просторі чат, зустрічі, замітки і вкладення. Розроблена компанією Microsoft як конкурент популярного корпоративного рішення Slack. Сервіс представлений у листопаді 2016 року, одночасно стала доступною попередня версія. Microsoft Teams є частиною пакету Office 365 і розповсюджується за корпоративною підпискою. Окрім Office 365 також інтегрований зі Skype, ще, є можливість інтеграції з додатками сторонніх розробників. У березні 2019 року були представлені оновлення, що дозволяють зробити робочі зустрічі більш продуктивними та зручними [5].

Перш за все, Microsoft Teams надає студентам та викладачам сучасний розмовний інтерфейс із функцією групування повідомлень, яка допомагає слідкувати за спілкуванням. Групові розмови наявні за замовчуванням усій групі, але за бажанням можливо створювати і приватне спілкування. Додаток Skype щільно інтегрований з Microsoft Teams, що дозволяє проводити голосові та відеоконференції. Користувачі можуть персоналізувати свої робочі простори за допомогою емодзі, стікерів, GIF-анімацій і мемів.

По друге, Microsoft Teams – це єдина платформа, яка дозволяє ефективно використовувати всі функції та можливості Office 365, тому її насправді можна назвати центром командної роботи. Додатки Word, Excel, PowerPoint, SharePoint, OneNote, Планировщик, Power BI і Delve вбудовані в Microsoft Teams, так що всі інструменти та дані завжди будуть під рукою. Інтелектуальні служби, засновані на технології Microsoft Graph, допомагають своєчасно отримувати важливі відомості та ділитися ними. Microsoft Teams також включає Групи Office 365 – службу управління членством, яка дозволяє легко переключатися з одного засобу для сумісної роботи на інший із збереженням контексту та ділитися файлами з іншими користувачами.

По третє, Microsoft Teams надає передові засоби забезпечення безпеки та відповідності вимогам, звичні користувачам Office 365. Наприклад, дані в службі Microsoft Teams шифруються як під час передачі, так і під час їх збереження. У системі безпеки використовується прозора операційна модель із захищеним доступом до даних клієнтів. Microsoft Teams підтримує ключові стандарти відповідності вимогам, включаючи EU Model Clauses, ISO 27001, SOC 2 и HIPAA. Є можливість керувати Microsoft Teams централізовано [5].

Платформа для вебінарів Cisco WebEx – це хмарний сервіс для проведення будь-яких web-конференцій, що дозволяє учасникам обмінюватися інформацією в будь-який момент часу з глобального хмарного середовища, в будь-якому місці, використовуючи комп'ютер або мобільні пристрої. Так само сервіс представлений в серверному рішенні Cisco WebEx Meetings.

Cisco WebEx надає сервіси для спільної роботи в інтернеті в режимі реального часу, які дозволяють: прискорювати навчальні процеси; розширювати область діяльності при веденні більш тісного

спілкування; скорочувати витрати на організаційні процеси, відрядження, оренду приміщень тощо.

Cisco WebEx забезпечує викладачів та слухачів такими зручними і практичними інструментами для спільної роботи, як: спільний доступ до робочого столу, клавіатури і миші, документам MS Office та інших програмних додатків; відео, чат і обмін особистими повідомленнями; запис web-сесії; голосування; засоби анотації; та багато іншого.

WebEx Training Center – сервіс дає можливість якісно навчати студентів, співробітників компанії, партнерів і клієнтів, збираючи аудиторію до 100 чоловік. Які якісні характеристики даної платформи?

Гнучкість – сервіс WebEx є простим в розгортанні, гнучким в моделі ліцензування. Завдяки тому, що немає необхідності інстальовувати будь-яке програмне забезпечення і устаткування, з ростом потреб, впровадження та розширення сервісів істотно спрощується.

Мобільність – Cisco WebEx дозволяє отримати повноцінний ефект від зустрічі через 3G або Wi-Fi, одночасно переглядаючи презентації та беручи участь в телефонних конференціях з використанням мобільних пристроїв. Учасники незалежно від свого місцезнаходження можуть підключатися до наради, використовуючи для цього стаціонарний або мобільний телефон, або гарнітуру, підключену до комп'ютера. Високоякісне відеозображення в сукупності з функцією автоматичного перемикавання на поточного виступаючого помітно оживляє віддалену нараду через Інтернет. Безпека – використання хмарних технологій для проведення нарад дозволяє забезпечити високий рівень безпеки при спільній роботі. Якісне обслуговування і доступ до оновлень. Нажаль, сервіс Cisco WebEx платний, за таких умов, автоматично можна отримати останню версію і підписку на оновлення [1].

Месенджер Viber, який є найпопулярнішим серед додатків свого роду в Україні, запустив функцію, про яку давно мріяли його користувачі. Це буде можливість групових відеоконференцій, в яких може взяти участь до двадцяти чоловік, по крайній мірі, на даному етапі розвитку. Тривалість таких конференцій буде необмеженою. Офір Еял, операційний директор компанії Rakuten Viber, повідомив,

що поки що функція тестується, і в подальшому максимальну кількість учасників відеоконференцій буде рости. Працювати це буде дуже просто. Трансляція спікера під час відеоконференцій буде відображатися на екранах у всіх учасників. Також кожна людина зможе закріпити на екрані смартфона або комп'ютера відео будь-якого іншого учасника. Можна буде також на свій розсуд відключити звук або відео у себе. Ви будете ще й бачити, чи зробили це інші учасники.

Для колективного спілкування доступні ще й групові текстові конференції до 250 учасників, а також групові аудіозвінки до 20 осіб. Така функція дуже корисна для тих українців, які перебувають на дистанційному навчанні або ж переведені на віддалену форму роботи в своїх офісах. В Україні, згідно зі статистикою, Viber є найпопулярнішим додатком для миттєвого обміну текстовими повідомленнями і здійснення відеодзвінків. Він встановлений, як вважається, на смартфонах і комп'ютерах у 96% жителів нашої країни [2].

Office 365 від Vodafone – повний набір інструментів для бізнесу, що включає в себе електронну пошту бізнес-класу, сервіси аудіо і відеоконференцв'язку. Під час карантину Vodafone рекомендує своїм клієнтам використовувати сервіси для забезпечення віддаленої командної роботи між співробітниками, а також віддаленого контролю над навчанням. Зокрема, викладачі можуть викласти свої завдання в хмару, а студенти отримати до них доступ, замовити готові набори інструментів навчання «все в одному» (email, обмін повідомленнями, файлами, відеоконференції, зберігання і спільне редагування даних), налаштувати віддалений доступ до спільного навчання [3].

Складно на сьогодні перерахувати всі платформи та додатки програм для відеоконференцій, оскільки їх існує надто багато. Але визначитись з вибором простіше після ознайомлення з різними сервісами та їх функціями. Всі представлені альтернативні засоби для організації дистанційного навчання дозволяють врахувати характерні відмінності описаних додатків програм та платформ для відеоконференцій в організації навчального процесу студентів.

Список використаних джерел:

1. Kirk Koenigsbauer, Corporate Vice President for Microsoft 365. Представляем Microsoft Teams – рабочее пространство на основе чата в Office 365.

URL: <https://www.microsoft.com/ru-ru/microsoft-365/blog/2016/11/02/introducing-microsoft-teams-the-chat-based-workspace-in-office-365/>

2. Viber запускає функцію про яку давно мріяли українці.

URL: <https://gsminfo.com.ua/22618-viber-zapuskaye-funkcziju-pro-yaku-davno-mriyaly-ukrayinczi.html>

3. Vodafone пропонує свої технології для віддаленого управління бізнесом.

URL: <https://chamber.ua/ua/news/vodafone-proponuie-svoi-tehnohohii-dlia-viddalenoho-upravlinnia-biznesom/>

4. Вікіпедія. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Skype_%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D0%B1%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B0

5. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Teams

Чорноус О.В.

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник

відділу інновацій та стратегій розвитку освіти,

Інститут педагогіки

Національної академії педагогічних наук України

ЕЛЕКТРОННІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Електронні освітні ресурси підтримки прийняття рішень як засіб формування інформаційної культури суб'єктів освітньо-розвивального середовища можуть моделювати будь-який процес, ситуацію або послідовність подій. Це дозволяє учню робити самостійні висновки з приводу факторів, що впливають на перебіг процесу, ситуації або події. При здійсненні цієї роботи учень може приймати рішення і перевіряти їх наслідки [1].

Велика перевага такого комп'ютерного моделювання полягає також в можливості неодноразового повторення імітації, часто через короткі часові інтервали, до тих пір, поки не буде досягнутий суб'єктивно бажаний результат. Це дає можливість учням глибше

засвоїти механізм дії і взаємодії різних факторів, а також придбати і осмислити уявлення про досягнуте, що теж важливо. Задача цифрової компетентності та інформаційної культури у покоління молодих людей трактується як найважливіша мета проєктування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства.

Рівень розвитку сучасних електронних освітніх ресурсів підтримки прийняття рішень створює реальні можливості для їх використання в освітньо-розвивальному середовищі закладу загальної середньої освіти з метою вдосконалення творчих здібностей і формування критичного мислення, інформаційної культури тощо. Процес прийняття рішення здійснюється за допомогою людини – це суб'єкт освітньо-розвивального середовища, що приймає рішення. При цьому вона одержує і вибирає найбільш оптимальну альтернативу з урахуванням прорахунку всіх наслідків. При виборі альтернатив треба вибирати ту, яка якнайповніше відповідає поставленій меті, але при цьому доводиться враховувати велику кількість суперечливих вимог і, отже, оцінювати вибраний варіант рішення по багатьох критеріях.

З давніх часів людство, використовуючи метод проб і помилок, інтуїцію і досвід, виробляло підходи до ухвалення найкращих рішень в самих різних областях своєї діяльності. Прийняття рішень в умовах сучасних трансформаційних процесів та реальних задач – проблема досить складна, перш за все, через різноманітні альтернативні рішення і обмежені можливості тих, хто узявся за їх пошук. Випробований метод проб і помилок в наші дні часто втрачає свою універсальність, оскільки помилки можуть виявитися катастрофічними і для проб відпущено дуже мало часу. Використання електронних освітніх ресурсів підтримки прийняття рішень, а саме інформаційно-комунікаційних мультимедійних технологій, комп'ютерного моделювання, презентацій тощо, дозволяє підготувати суб'єктів освітньо-розвивального середовища ще в період навчання до розуміння важливості і необхідності пошуку рішень [2].

Саме той метод, який учні засвоять на уроці, обов'язково буде використаний пізніше при вирішенні самих різноманітних «дорослих» життєвих та професійних задач. Можливо, це проявиться

неусвідомлено і через багато років після закінчення школи, полегшуючи учням аналіз реальних життєвих ситуацій, що передують розумному вибору мети своєї діяльності, способів її досягнення і організаційних форм реалізації, дозволяють об'єктивно протиставити бажане з фактично досягнутим. На будь-якому етапі прийняття рішень, хочемо ми того або не хочемо, наша діяльність нав'язує нам процедуру вибору того або іншого рішення. Найуразливіша ланка дій – вибір мети, оскільки помилка у виборі мети зводить нанівець всю решту роботи. Щоб вирішувати – треба вибирати; щоб вибирати – треба перебирати варіанти; щоб перебирати варіанти – треба моделювати. Вибір – один з основних актів розумово-логічної діяльності людини. У цей момент учень, суб'єкт освітньо-розвивального середовища, намагається співвіднести свої бажання і свої ресурси. У більшості випадків особа, що ухвалює рішення, йде на компроміс і крім власних інтересів враховує ще і інтереси тих, на кому відобразиться майбутнє рішення.

Проблема вибору особливо гостра в нестандартних ситуаціях. Електронні освітні ресурси підтримки прийняття рішень як засіб формування інформаційної культури суб'єктів освітньо-розвивального середовища моделюють будь-якій процес або ситуацію і допомагають в організації знань про реальні об'єкти або їх поведінку, а це своєрідний спосіб для обігу знань в уміння жити.

Список використаних джерел:

1. Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі: теорія і практика : кол. монограф. / за наук. ред. Г. О. Васьківської. Київ : Пед. думка, 2015. 288 с.
2. Биков В. Ю., Гриценчук О. О. Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології. Київ : Атіка, 2005. 252 с.

НОТАТКИ

Наукове видання

**ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ**

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: В. Удовиченко

Підписано до друку 22.06.2022. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 4,65. Тираж 100. Замовлення № 0622/19.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, буд. 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.